LUCIANI CODEX MUTINENSIS

SCRIPSIT

ET

PERMISSU AMPLISS. PHILOS. ORD. UPSAL.

DEFENDET

DR NILS FREDRIK NILÉN
IN ACADEMIA UPSALIENSI DOCENS

IN AUDITORIO IV DIE III MENS. OCT.

H. A. M. S.

UPSALIAE
TYPIS DESCRIPSIT EDV. BERLING REG. ACAD. TYPOGRAPHUS
MDCCCLXXXVIII.

ELEONORAE DICKSON

FEMINAE PRIMARIAE

JAMES J. DICKSON COMMENDATORIS

VIDUAE

BENEFICIORUM MEMOR

D D

NILS NILÉN

Bibliotheca Mutinensis Regia — olim Ducalis — quam hodie quoque vulgo dicunt 'Biblioteca Estense', unum habet Luciani codicem satis vetustum, in quo accuratius examinando primus versatus est Iulius Sommerbrodt, vir de Luciano, ut inter omnes constat, meritissimus. Sed per paucos solum dies anni 1880 codicem Mutinensem examinare licuit Sommerbrodtio, ac ne illis quidem diebus codicem inspicere ei licuisset — nam in eo tum erat, ut bibliotheca illa in novam sedem transportaretur — nisi quae poterant tolli impedimenta sustulisset Bibliothecarii humanitas atque facilitas[1]).

---

1) Sommerbrodt, Ueber eine Lucianhdschr. zu Modena. Rh. Mus. XXXVII (1882) Fasc. II p. 299—307.

H. l. in uno conspectu ponantur ceteri quoque loci omnes, ubi de hoc codice mentio fit; sunt autem quod sciam hi:

B. de Montfaucon, Diarium Italicum, Paris. 1702: P. 33 (agitur autem de Bibl. Ducis Mutinensis): 'In codice X. sæculi membran. *Luciani* quædam'. Plane idem repetitur in eiusdem Bibliotheca Bibliothecarum Mscr. Nova, T. I. p. 531, Paris. 1739 atque e 'Diario' eius laudatum in Fabricii Bibl. Graeca, Vol. V p. 347, Hamb. 1796. Hic autem X saeculi codex vix alius potest esse atque ille, de quo agimus, id quod iis quoque confirmatur, quae infra e catalogo Mutinensi manuscripto adferam.

Lucianus Samosatensis Fr. Fritzschius recensuit. Vol. I, P. I Praef. p. X., Rostoch. 1860, atque Vol. III, P. III, Rostoch. 1882, p. VI et 159—162, ubi Sommerbrodtii in Cataplum collatio editur.

G. Vitelli, Spicilegio Fiorentino, V, Museo Italiano di antichità classica Vol. I Punt. I, p. 15—29, Firenze 1884.

A. Baar, Beiträge zu einer künftigen Ausgabe von Lucians Kataplus Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien XXXVI, p. 1—7. Wien 1885.

Girolamo Bertolotto, Il codice Modenese di Luciano, Rivista di filologia e d'istruzione classica A. XV. Fasc. 1—2, Luglio-Agosto 1886. (Hoc op. et separatim typis exscr. est.)

Non minorem ego in illius successore humanitatem expertus sum, cum huius ipse quoque codicis examinandi causa mense Maio anni superioris Mutinam venissem. — Veneram autem ideo, quod iam diu mihi erat persuasum atque adeo constabat, non pauca, ut par erat, Sommerbrodtium fugisse satis festinanter conferentem 'temporum iniuria', ut ipse testatur, 'male habitum' codicem. — Qui nunc est Bibliothecae Regiae Praefectus, L. Rossi V. D., adeo mihi commode rem disposuit, ut quod ipse tempus tribueret bibliothecae, id ego omne huic codici possem tribuere. Ita factum est, ut vix unum mensem Mutinae commoratus horas fere ducentas huic codici in bibliotheca expensas ferre possim.

Post Sommerbrodtium autem alius iam vir doctus codicem Mutinensem contulerat, G. Bertolotto Florentinus. Quem sciebam scholiorum edendorum causa florentinos codices inspexisse,[1] Mutinensi operam dedisse nesciebam, donec sub finem Iunii mensis 1887, collato iam Mutinensi, G. Vitelli V. D., quem Florentiae degens veneram salutatum, certiorem me fecit de Mutinensi iam anno superiore a Bertolotto esse disputatum. At ne sic quidem inutilis fuit labor a me in hoc codice collocatus. Nam docti illi viri paucas tantummodo codicis partes contulerant, ego nullam eius partem non examinaveram, non paucas contuleram totas.

Ceterum in animo erat plures Luciani codices una disputatione tractare. Quod aliter iam instituendum est, cum critices Lucianeae respectus non patiatur in tempus incertum reservari curas in codicibus examinandis positas. Decrevi igitur primo quoque tempore singulorum codicum a me examinatorum descriptiones typis mandare. Ac primum quidem de Mutinensi agam.

E catalogo Bibliothecae Mutinensis manuscripto haec adferenda censui ad hunc codicem pertinentia:

Lucianus, recogn. Iul. Sommerbrodt, Vol. I P. I, Berol. 1886, p. VII. In apparatu critico Mutinensem adhibet Sbr. ad Iudicium vocalium (Vulg. IV) et ad nonnullos Nigrini (Vulg. III) locos.

N. Nilén, (censura recognitionis Sommerbrodtianae) Wochenschr. f. klass. Philol. 1887 № 31, p. 954—960; Sommerbrodt, Entgegnung, ibid. 1887 № 44 p. 1373; Nilén, Zur Ueberlieferung des Lucian, ibid. 1887 № 49 p. 1527*).

1) Vitelli l. l. p. 19 et 21.

'CXCIII Lucianus Samosatensis' L. V.[1]).

Luciani Samosatensis opuscula nonnulla. Quid in primo folio contineatur, nondum assequi potui[2]). In secundo habetur Hippiæ seu Bacchi fragmentum incipiens *στρατοπέδον μιᾶ νυκτὶ τὸν Αλυν* etc.[3]).

2. Præfatio seu Bacchus. Desunt tria extrema vocabula vel potius ea librarius omisit vel non invenit in suo exemplari[4]). Huic opusculo et reliquis[5]), præsertim vero quæ septimum consequuntur[6]) adiecta sunt scholia illis haud similia[7]) jam editis ex codice Vossiano a Wetstenio. — — — — — — — —

24. Prometheus.

25. Pro lapsu in salutando, cujus tamen paucæ periodi solum supersunt.

Codex membranaceus in F. Sæculi X ex sententia Montfauconii in Itin.[8]) Italico, anonimus anepigraphus, initio et fine mutilus maculis fœdissime inquinatus cum titulis et initialibus rubricatis. Atramentum amisso nigrore subrubet atque adeo aliquot Locis vetustate totum evanuit.'

Haec autem e Bibliothecarii cuiusdam Ducalis brevissima codicis descriptione excerpsi, quia ex paucis illius verbis veram tamen codicis speciem capere licet. Omnia h. l. adferre, quae ad eum describendum pertinentia adnotaveram, neque necessarium videtur neque iustum; nam cum Sommerbrodt tum Bertolotto — huic autem maiore rerum opportunitate uti licebat sine dubio quam illi — satis multa bene attulerunt, quae ad hanc rem pertinent. Itaque ex iis quae ab illis disputata sunt pauca referam[9]), id agens,

---

1) Sic, sed L. V. delevit fortasse ipse ille Bibliothecarius, qui catalogum laudabili diligentia conscripsit.

2) Ad Phalaridis I c. 6 recte rettulit eorum initium Sommerbrodt Rh. Mus. 1882.

3) Sic. Cfr huius lib. p. 7.

4) Exstant certe illa quidem, ut e folior. 4v et 5r descriptione apparet, difficillima autem sunt ad legendum, ut quae fere evanida sint.

5) Non omnibus reliquis adiecta esse scholia ostendet sine dubio in ea quam parat scholiorum editione Bertolotto.

6) Incipiunt autem ea ab '8. De Domo'. (Vulg. LXI.)

7) Fortasse minus recte exscripsi 'similia' pro 'dissimilia'.

8) Sic. Cfr paullo supra p. 1.

9) Haec autem aptius referentur infra (p. 14), ubi de codicibus Mutinensi et Harleiano componendis agam. In Mus. Rh. 1882 Sommerbrodt ad Vulg. LVIII (Adversus Indoctum) Mutinensis aliorumque codicum varietatem in brevi posuit conspectu. Bertolotto similem operam effecit l. l. ad Vulg.

ut ea meis verbis addantur, quae aut ad corrigendum aut ad explicandum necessaria sunt; plura si cui videar interdum addidisse, conferat velim diligenter quae ante de iisdem rebus exposita erant. Ubi res aut non satis constabat aut dubia post Bertolotti descriptionem collatam[1]) videbatur, id egi, ut dubiam esse rem ex meis verbis appareret, cum codicem iterum conferre iam non possem, ante quam haec typis mandarentur.

Tegumento pulcherrimo eodemque satis compacto continentur membranae, ut quae mala perpessae sunt,[2]) ea ad id tempus referenda esse appareat, ubi nondum hoc tegumento continebantur. De tegumenti autem aetate nihil mihi constat, nisi quod vix huius saeculi speciem prae se ferre mihi videtur. Antonio Cappelli Equ., cui Bibl. Reg. Mutinensis codicum cura commissa est, simillima huic esse tegumenta aliorum quoque codicum Mutinensium me monuit.[3]) Repraesentabo in Tab. I. signum officinae chartariae in plagula lintea impressum, quae ab ipso ni fallor ligatore adglutinata est, si quid forte aliunde de eius chartae signique aetate comperiri possit.

In scidulis duabus interiori tegumenti parti adglutinatis haec scripta sunt:
(In scid. super.:) 'Ms III F. 15.' (ante 15 fuit scr. 14 quod lineis inductis del. est).
(In scid. infer.:) 'Questo Codice fu portato via dalla Biblioteca Estense il gn̄o 11. 8bre̅ 1796. dai Commissarj Francesi e fu ripreso a Parigi dai Commissarj di S. A. R. Franc̄o IV. Sigi

IV (Iudicium vocalium); ad Vulg. L (De luctu) Mutinensis varietatem edidit; his adiecit pauca de scholiis eius.

1) Conferantur quae p. 2 dixi. *Sommerbrodtii* autem descriptio codicem conferenti ad manus mihi erat. Quibus in rebus *Bertolotto* alia traderet atque ego, eatenus examinare tempus erat peregrinanti atque in aliis libris inspiciendis occupato, ut librum eius strictim aspiciens viderem, non nulla eum effugisse eorum, quae hoc codice continentur (cfr folior. 2 et 3^r, 112 et 113 descr.). Librum eius tum demum perlegi, cum in patriam iam diu reverso licuit mihi his mensibus ea quae ipse adnotaveram cum eius descriptione diligentius conferre. Quod ideo est observandum, ne videar id omisisse, quod codices conferentem non decet omittere, ut ii loci *denuo* conferantur, ubi inter testes non constat. Ceterum *ita* mihi constat de omnibus fere locis ubi dissentimus, ut dubitationem non significanti fidem mihi haberi velim.

2) Cfr infra p. 14 [2]).

3) Haec tegumenta corio eius generis. obducta sunt, quod lingua italica dicitur cuojo di Russia.

Antonio Lombardi Bibliotecario ed Ant.º Boccolani sotto il [1]) 8bre˜ 1815.' —

In tegumenti tergo inauratis formis impressum est LUCIANI OPUSCULA et infra corona atque insigne quoddam[2]). In ipsis membranarum infimis marginibus, ita tamen, ut nisi libro clauso legi non possint, haec post librum iam compactum atque politum sunt scripta: 'Luciani Opera quedam grece manuscr.' Primi autem fol.^{r} et ultimi fol.^{v} inferior. marg. purpureis ut solet formis id signum impressum est, quo liberae Francogallorum rei publicae primae temporibus notabantur libri Bibliothecae Nationalis Parisiensis.

Iam ad foliorum speciem describendam proficiscar. Qua in re ut brevior esse possem, priorum diligentia effectum est. Erraverunt autem et Sommerbrodt et Bertolotto, quod 112 numero esse codicis folia dixerunt — sunt enim 113 nullis neque ab alia manu arabicis numerorum notis neque a prima manu graecis insignita nisi iis quas B. dixit[3]) ad quaternionum initia significanda adhibitas. Hae autem a β῀′ usque ad ιε῀′ recte in folior. 5^r, 13^r, 21^r, 29^r, 37^r, 45^r, 53^r, 61^r, 69^r, 77^r, 85^r, 93^r, 101^r, 109^r marginibus inferioribus sinistra positae sunt. Et quaternionum quidem β῀′ — ιδ῀′ omnia folia conservata sunt, α῀′ quae fuerunt quaternionis restant quattuor folia, quae hunc in modum disposita fuisse fere certum est[4]):

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
*	1	*	*	*	2	3	4

De foliorum 109, 110, 111 ordine satis constat; qua ratione folia 112 et 113 sint disponenda, vix minus certum est. Haec autem videtur fuisse quaternionis ιε῀′ discriptio principalis[4]):

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
109	110	111	*	*	112	113	*

De his autem rebus tum agam, cum singulorum foliorum descripsero initia exitusque et ostendero, quae Luciani scripta integra, quae mutilata in hoc codice exstent.

---

1) De hoc numero non satis mihi constat.

2) Estensia haec esse veri simile est, sed chartula rotunda obducta sunt.

3) Fol. autem 4^v a manu ut vid. recentiore inf. marg. ascr. est α. Quaternionum finales numeros vidi nullos in quaternionibus integris.

4) Romanis numerorum notis significavi eum quem principalem existimo fuisse foliorum ordinem, ita ut uniones foliorum statuam I‿VIII, II‿VII, III‿VI, IV‿V. Arabicis numeris eum qui nunc est ordinem, stellulis autem ea folia denotavi, quae interciderunt.

Formam atque discriptionem paginarum, genus litterarum, scribendi compendia, alia ad codicis naturam speciemque illustrandam pertinentia in tabulis huic libro adiectis ut potero illustrare conabor. Illis quas Bertolotto distinxit manibus[1]) addenda est correctoris cuiusdam manus, quae paucis locis occurrit, paucas litteras scripsit easque quam potuit maxime ad primae manus imitationem conformavit; recentiorem autem speciem praebere mihi videtur cum manus ipsa tum atramentum nigro quodam colore conspicuum — nisi forte haec a pr. m. scripta, recentiore tempore, ut clarius apparerent, rescripta sunt.

In unaquaque fere pagina litterae initiales versuum 3 et 31 — erit autem, si ab infer. margine numeraveris, vs. 31 idem atque vs. ab imo 3 — a rubricatore in sinistro margine ascriptae sunt; hae autem litterae in intimo margine sinistro tam saepe indicantur a librario ipso, ut id eum egisse mihi constet, ut semper indicarentur, ne in rubricando mora fieret. Desunt autem et ascriptae litterae et appictae, ubi in vicinia versus 3 littera quaedam grandior initialis appingenda erat. Ad codicem exornandum has litteras appictas esse veri simile est. Vix autem fieri potest, ut quidquam ex iis concludatur de paginis codicis illius, unde hic est descriptus[2]).

Quo saeculo scriptus esse existimandus sit, difficile est pro certo dicere. Saeculo XI vel XII adsignavit eum Sommerbrodt, antiquiorem eum esse posse et Bertolotto existimat et e codicis Φ aetate a Sommerbrodtio ad XII saec. relata coniecerat Vitelli[3]). A Montfauconio hunc ipsum codicem X adsignatum esse saeculo ex iis quae supra attuli veri simile est. Sed tum demum licebit huius aliorumque codicum minusculis litteris scriptorum aetatem certius definire, cum uberius de eorum codicum scriptura disputatum erit, de quorum aetate constat.

---

1) E Bertolotti verbis colligi potest, rubricatoris manum eandem esse ei videri atque librarii ipsius. Ita esse mihi quoque est persuasissimum. Interdum ad corrigendum egressus est rubricator, ut ex atramenti colore aut rubricatoriam aut mixtam quandam speciem praebenti apparet.

2) Bertolotto versuum numerum $33 = 29 + 4$ ad hanc rem illustrandam adfert monetque intervalla litterarum appictarum 29 et 4 semper versuum esse. Clarius, ut mihi quidem videtur, atque ad rem illustrandam aptius ad singulas paginas computaveris hunc in modum: $33 = 2 + 29 + 2$; ita enim in singulis paginis cernetur apta quaedam membrorum dispositio.

3) l. l. p. 18 [1]).

Venio nunc ad singulorum foliorum descriptionem. Qua in re ita agam, ut initia atque exitus paginarum describam secundum ordinem foliorum. Ita et apparebit, quae scripta Luciani habeat hic codex, et facilius erit eum adire, si quis de quo loco certior fieri voluerit. Corollarii autem loco ex singulis Luciani libris non paucae codicis lectiones proferentur in hac descriptione:

Vulg. XXX. Phalaris I. Fol. 1^r et 1^v. Folii 1 versus 1—10 partim abscissi partim umore situque deformati sunt. Incipiunt quae satis facile legi possunt a c. 6 (fol. 1^r vs. ni f. 11) ⁝ *νακτῶν τὸ πλέον* (sic autem legi, non *πλεῖστον*). Fol. 1^r desinit in c. 7 *τυράννους σοφούς·* | Perierunt ea quam supra dixi clade quae sequuntur fere omnia usque ab *ὑπὸ φαύλῳ* — c. 8 *κολάζειν ἀφορ* ⁝ Fol. 1^v vs. 11 incipit ⁝ *μάι φέρειν* (de accentu atque interpunctione non satis certa enotavi h. l.); desinit fol. 1^v in c. 10 *βουληθῆτε τοῦμον* | (sic legi, non *τοὐμὸν*). Versuum 9 et 10 naufragia colligere vetuit respectus oculorum; fortasse hoc vel illud poterit ibi dispicere, si quis aciei minus pepercerit. Vidi equidem c. 5 *λευ(?)σατε ἂν* aliaque non satis certa.

Vulg. LIII. Hippias. Fol. 2^r vs. 1 — 3^r vs. 16. Fol. 2^r inc. c. 2 | *πέδου μιᾷ νυκτὶ* — c. 5 *διατρι* | 2^v *βην ἐν ἀριστερᾷ* — c. 8 *διαμακροῦ τὴν* | 3^r *ὁδὸν* — v. 16 (fin. c. 8).

Vulg. LIV. Bacchus. Fol. 3^r vs. 17 (18) — 5^r vs. 1. Inscr. *προλαλιὰ. ἢ διόνυσος* : — Fol. 3^r des. c. 2 *οὐδ᾽ ἐπ᾽ ὀλί* | 3^v *γον τὴν παρειὰν* — c. 4 *ὁ σιληνός· τοῦ εὐωνύ* | 4^r *μου* — c. 6 *ἀλλότριον.* | 4^v *ἐν ἰνδοῖς* — c. 8 *λεγόμενα ὅ σι* (sic h. quoque loco, ut paullo supra, non *σει*) | 5^r *ληνὸς ἆρα* (sic) *ἦν ἵλεως* : —

Vulg. LV. Hercules. Fol. 5^r vs. 2 (3)—6^r vs. 13. Inscr. *προλαλιὰ.* *ἢ* (sic) *ἡρακλῆς* : — Fol. 5^r des. c. 4 *δέ τις πα* | 5^v *ρεστὼς* — c. 8 *σώματος ἀγα* | 6^r *θὰ, χαιρέτω·* — v. 13 (fin. c. 8) *φαίνει* : — *τέλος* : — (sic).

Vulg. LVI. De electro. Fol. 6^r v. 14 (15) — 7^r v. 8. Inscr. *περὶ τοῦ ἡλέκτρου· ἢ τῶν κύκνων* : — (*ἡλέκτρου* diserte). Fol. 6^r des. c. 2 *πα* | 6^v *ρ᾽ ὑμῖν* — c. 6 *ἀπο* | 7^r *στάζει* — v. 8 (fin. c. 6).

Vulg. LVII. Muscae encomium. Fol. 7^r vs. 9 (10) — 8^v vs. 25. Inscr. *μύιας ἐγκώμιον* : — (*ύι* autem idem valet in hoc cod. atque *υί*) Fol. 7^r des. c. 3 *προνομεύ* | 7^v *ει τὲ* (sic) *καὶ* — c. 6 init. *οὕτω* | 8^r *δὲ* — c. 10 *καὶ* | 8^v *ᾄδουσα* — v. 25 (fin. c. 12).

Vulg. III. Nigrinus. Fol. 8ᵛ vs. 26 (27) — 15ʳ vs. 12; v. infra p. 17, 7; 18, 12, 19, 7; 20, 3, 36; 21, 29, 22, 21; 23, 13, 24, 9; 25, 2, 34; 26, 29, 27, 23.

Vulg. XXXVII. Demonax. Fol. 15ʳ vs. 13 (14) — 19ᵛ vs. 20. Inscr. *δημώνακτος βίος* : — Fol. 15ʳ des. c. 2 *τῶν καλλίστων* | 15ᵛ *πρὸς φιλοσοφίαν* — c. 7 *ὤφθη κε* | 16ʳ *κραγὼς* — c. 11 *μό* | 16ᵛ *νος ἁπάντων* — c. 15 *τῶν ἐν* | 17ʳ *μακεδονίᾳ* — c. 23 *ὁμότε* | 17ᵛ *χνός* — c. 31 *πολλῶν τῶν* | 18ʳ *μαθητῶν* — c. 42 *πείσεσθαι* | 18ᵛ *ἔμελλον;* — c. 52 *τιθέ* | 19ʳ *ναι* — c. 63 *λαμβά* | 19ᵛ *νειν τῶν ἄρτων* (in marg. pr. m. *γρ τὸν ἄρτον*) — vs. 20 (fin. c. 67).

Vulg. LXI. De domo. Fol. 19ᵛ vs. 21 (22) — 24ʳ vs. 31. Inscr. *περὶ τοῦ οἴκου* : — Fol. 19ᵛ des. c. 1 *ἢ φθό* | 20ʳ *νῳ σιωπᾶν* — c. 4 *ἐνέδυ* | 20ᵛ *αὐτὰ* — c. 7 *ἀλλὰ* | 21ʳ *μὴ* — c. 9 *ἐφαπτομένης* (de *ένης* non satis liquet) | 21ᵛ *καὶ δρεπομένης τὸ ἡδὺ τῶν δρεπομένων* (sic) — c. 14 *δέ τις* | 22ʳ *οὐκ* — c. 16 *ἡ θάλατ* | 22ᵛ *τα, ὁπότ' ἂν* — c. 19 *βιαιότατ//ὂν* (sic om. *τε*) *καὶ* | 23ʳ *τοῖς* — c. 21 *ἄνευ* | 23ᵛ *χρωμάτων* — c. 26 *ἀντί* | 24ʳ *θυρος.* — vs. 31 (fin. c. 32).

Vulg. LXIII. Patriae encomium. Fol. 24ʳ vs. 32 (33). — 25ᵛ vs. 25. Inscr. *πατρίδος ἐγκώμιον* : — | Fol. 24ᵛ inc. c. 1 init. *Ὅτι μὲν* — c. 6 *ἀλλ' οὖν* | 25ʳ *ἑκάστω* (ω an ωι i. e. ῳ scr. sit. h. l. non adnotavi) — c. 9 *ἁ* | 25ᵛ *λίσκεσθαι* — vs. 25 (fin. c. 12).

Vulg. XXVI. Ver. histor. I. Fol. 25ᵛ vs. 26 (27) — 34ᵛ vs. 2. Inscr. *ἀληθινῶν διηγημάτων : α῀.* — Fol. 25ᵛ des. c. 1 *ἀκμαιοτέ* | 26ʳ *ραν* — c. 4 *μήτε* | 26ᵛ *παρ' ἄλλων* — c. 7 *ἐπῄει* | 27ʳ *οὖν* — c. 9 *ὅσον* | 27ᵛ *ἐπι* (sic) *τριακοσίους σταδίους* (sic) — c. 12 *τίνες* (om. *τε*) *εἶεν* | 28ʳ *οἱ* — c. 13 et 14 *ἐλέγετο·* (sic) *αὕτη* | 28ᵛ *μὲν. ἡ* — c. 16 *ἐπι* (sic) | 29ʳ *βαλάνων* — c. 18 *κτεί* | 29ᵛ *νουσιν* — c. 21 *εἰς* (sic) *τὴν θά* | 30ʳ *λατταν* — c. 23 *ἑκάστῳ αὐτῶν* | 30ᵛ *κράμβη* — c. 27 *ὁ ἐνδυμίων* | 31ʳ *δύο* — c. 29 *κορωνὸς* (sic) *ὁ κοττοφίωνοσ·* (sic) | 31ᵛ *καὶ* — c. 32 *συντρίψαν* | 32ʳ *τες* — c. 33 *ἐπειδή ἶκα* | 32ᵛ *νῶς* — c. 35 *τὰ δὲ κάτω.* | 33ʳ *τοῖς* — c. 38 *οἱ καρκινόχειρες· οι* (sic) | 33ᵛ *γὰρ τριτωνομενδήτες* (sic) — c. 40 *ἐπι* (sic) *δὲ τῆς πρώρας* (sic) *ὅσον τεττα* | 34ʳ *ράκοντα* — c. 42 (fin.) *καὶ ὥσ* | 34ᵛ *περ παιάνας* (sic) *ᾄδοντες· ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νησομαχίαν γενόμενα* : —

Vulg. XXVII. Ver. histor. II. Fol. 34ᵛ vs. 3 (4) — 43ᵛ vs. 14. Inscr. *ἀληθινῶν διηγημάτων β῀:* — Fol. 34ᵛ des. c. 2 *διαθεῖν* | 35ʳ *ἐπὶ τοῦ κυστάλλου·* (sed *κρυστάλλου·* corr. liquore rubricatorio) — c. 4 *ἀλλὰ* (sic) *ὑπερέχοντας τῶν κυμάτων καὶ ἀδεῶς ὁδοιποροῦντας·* | 35ᵛ *οἱ δὲ* — c. 6 *αὐτὸν.* | 36ʳ *ἐν τάξει* — c. 11 *βασιλικῶν· βά* | 36ᵛ *θος δὲ* (om. *πεντήκοντα*) — c. 14 *τὰ δὲ αὐτίκα,*

πλήρη (om. οἶνον) | 37ʳ γίνεται· (sic) — c. 17 χρώμενος τῇ | 37ᵛ πολιτείᾳ — c. 20 εἰ ὕπε (sic) | 38ʳ κείνου εἰσὶ γεγραμμένοι· (sic) — c. 23 ἐπικρα | 38ᵛ τήσαντες — 25 γὰρ ἐν τῶ (sic) συμ | 39ʳ ποσίῳ κοιμώμενος — c. 27 τὴν ἐναντίαν | 39ᵛ τῇ ὑφ' ἡμῶν (sic) κατοικουμένῃ· — c. 30 ἔδαφος | 40ʳ αὐτὸ. — c. 33 νήγερτος. (sic) τῇ δὲ παν | 40ᵛ νυχία· — c. 35 ἐκεῖθεν | 41ʳ τῇ ὠγυγίᾳ — c. 37 ὡς ἔ | 41ᵛ δειξαν· ἐπεὶ γὰρ κἀκεῖνοι (in ἐπεὶ non satis clare indicavi congruentiam) — c. 41 ἐν τῇ | 42ʳ πρύμνῃ — c. 43 ·εἱστή | 42ᵛ κει — c. 45 καὶ | 43ʳ ναῦται — c. 47 ἐπηύγαζε. (sic) τήν τε (sic) ἤπειρον ἀ | 43ᵛ ποβλεπόμενοι — vs. 14 (fin. c. 47).

Vulg. LIX. De cal. non tem. cred. Fol. 43ᵛ vs. 15 (16) — 48ᵛ vs. 20. Inscr. περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ : — Fol. 43ᵛ des. c. 1 κατὰ παίδων ἔξε | 44ʳ μάνησαν καὶ — c. 4 πτολε | 44ᵛ μαῖος — c. 7 πᾶσιν | 45ʳ οἶμαι — c. 9 ἐν ἀπορίᾳ | 45ᵛ καὶ — c. 12 τόνδ' (sic, sed ον in ras. scr. pr. m.) ἐπιτοξά | 46ʳ ζονται — c. 15 τὰ τοιαῦτα | 46ᵛ ἐπινοοῦσι — c. 18 παρ᾽ ἀλεξάν | 47ʳ δρῳ (sic fortasse; enotavi autem παραλεξάν | 47ʳ δρῳ) — c. 22 τούτων | 47ᵛ ἁπάντων — c. 25 αἰσχύνης | 48ʳ ὧν — c. 29 θυρωρὸν | 48ᵛ τὸν — vs. 19 (fin. c. 32); in vs. 20 repetitur περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ : —

Vulg. IV. Iudicium vocalium. Fol. 48ᵛ vs. 21 (22) — 50ᵛ vs. 8. Inscr. δίκη φωνηέντων : — Fol. 48ᵛ des. c. 2 ἡσυ | 49ʳ χίαν — c. 6 φέ | 49ᵛ ρειν — c. 9 συγγνώμη · πα | 50ʳ ραφυτεύσαντί μοι (sic) — c. 12 (vs. 33) ἀκολουθήσαν ⁝ versicul. 34 τας | 50ᵛ καὶ | — vs. 8 (fin. c. 12).

Vulg. LXXI. Convivium. Fol. 50ᵛ vs. 9 (10) — 58ʳ vs. 21. Inscr. συμπόσιον ἢ λαπίθαι : — (sic et Bertolotto et ego adnotavimus). Fol. 50ᵛ des. c. 3 πρὸς τοὺς πολ | 51ʳ λοὺς· — c. 6 οὗσπερ | 51ᵛ ὁ ἀπὸ (om. in transitu ἐθέλεις — ὁ πρεσβύτης) — c. 9 ὁ ἕρμων· | 52ʳ εἶτα κλεόδημος — c. 13 φησὶ· | 52ᵛ γυναικεῖον — c. 15 αἱ δύο δραχμαὶ | 53ʳ παρέσχον (sed παρέ non satis clare legi potest) — c. 17 καὶ εὖ | 53ᵛ χωλὴ πέλεν — c. 20 τὸ σχύτος (sic) καὶ τὸ ξιφίδιον · ἐπιρρίψαί τε (sic) τά | 54ʳ χιστα — c. 23 ἀδράστρια (sic) συλλογισμῷ | 54ᵛ ἑνὶ — c. 28 ἐμπα | 55ʳ παρασχεῖν (sic) ἑαυτὸν — c. 32 γυναικὸς | 55ᵛ ἢ δ' ὅς — c. 35 τὰς γυναῖκας· | 56ʳ καὶ ἐμοὶ — c. 37 οὕτωσ (sic) γ' οὖν | 56ᵛ ἐλπίσαντες· — c. 42 ὡς τὸ εἰκός (de accentu nihil adnotavi) | 57ʳ γενομένου — c. 44 ὁ ἀλκιδάμας, | 57ᵛ ἠρίστευσε — c. 47 καὶ | 58ʳ τῷ (sic) διονυσοδώρῳ — v. 21 (fin. c. 48) τοιούτοις φιλοσόφοις : — (sic). Repetitur h. l. titulus συμπόσιον ἢ λάπιθαι : — (Ego λάπιθαι h. l. habeo enotatum).

Vulg. LXXVI. Pseudosophista. Fol. 58r vs 22 (23) — 61r vs. 6. Inscr. ψευδοσοφιστῆς· (sic) ἢ σολοικιστής : — Fol. 58r des. c. 1 ἐπιστάμενον· | 58v αὖθις — c. 5 τοιαῦτα | 59r ἔλεγεν — c. 7 καὶ ἐνταῦθα | 59v μὴ ἀττικίζειν — c. 9 δῆλον· | 60r σὲ δὲ — c. 10 καί γάρ ὅσ | 60v τις (sic ni f.) γυναῖκα — c. 12 τὸ (sic) καταδουλοῦ | 61r σθαι νενόμικας — vs. 5 (fin. c. 12) τὸν λόγον : — (non τὸν διάλογον). Vs. 6 repet. φευδοσοφιστῆς (sic) ἢ σολοικιστής : —

Vulg. XVI. Cataplus. Fol. 61r vs. 7 (8) — 67v vs. 8. Inscr. κατάπλους ἢ τύραννος : — Fol. 61r des. c. 2 ὥστε (om. μοι) ἥδιον | 61v παρ᾽ ἐκείνοις — c. 4 τῷ λογισμῷ (suprascr. pr. m. τῷ ἀριθμῷ) | 62r καὶ — c. 6 νἱον (sic) | 62v μετ᾽ — c. 8 ὕβρεως· | 63r ὁ — c. 11 ἐμοί | 63v χενεν· — c. 12 χρί | 64r σασα — c. 14 καὶ | 64v ἀργύριον — c. 16 τὰ λιθυ | 65r κόλλητα — c. 18 et 19 συνανάσπασον | 65v ποῦ (χά pers. suo loco suprascr. pr. m.) — c. 21 ὦ | 66r ἑρμῆ — c. 24 τριῶν (om. τῶν) | 66v ἢ — c. 26 δύναιτο· | 67r ὅς γε — c. 28 ὡς | 67v ἐγώ σοι — v. 8 (fin. c. 29). Repetitur κατάπλους ἢ τύραννος : —

Vulg. XLIII. Iuppiter confutatus. Fol. 67v vs. 9 (10) — 70v vs. 33. Inscr. ζεὺς ἐλεγχόμενος. Fol. 67v des. c. 2 καὶ σφάλλονται καὶ | 68r ὑπεναντία — c. 5 παρ᾽ ὑμῶν | 68v τὰ ἀγαθά· (sic) — c. 8 ἐστίν· (sic) καὶ ἐν ἅπα | 69r σιν — c. 11 τὸ τρύπανον συ | 69v νεργεῖ — c. 14 καὶ ἄλλως | 70r τὸ μὴ — c. 17 πίνειν | 70v μετὰ — (fin. c. 31) λόγον· ¦ vs. 31. ¦ vs. 32 ¦ τὰ λοιπὰ δ᾽ ἴσως — μοι : — Vs. 33 repet. ζεὺς ἐλεγχόμενος : —

Vulg. XLIV. Iuppiter tragoedus. Fol. 71r vs. 1 (2) ζεὺς (accentus erasus) τραγῳδός : — Fol. 71r des. c. 4 τι | 71v μοκλῆς ὦ ἥρα — c. 6 γελώμενον ἐ | 72r π᾽ ἐνίοις — c. 9 αλλὰ | 72v σὲ (sic, ni f. in litteris valde attritis) μὲν ὦ ἐννοσίγαιε (sic) — c. 12 ἀναμὶξ καθιζέτωσαν· | 73r ἔνθα ἂν — c. 15 ἐστιν ἐ | 73v φ᾽ ὅτῳ νῦν ξυνελέγητε· — c. 17 διεξιὼν. | 74r ὡς ἐν κόσμῳ (τε om.) — c. 19 διαλανθάνοντας. | 74v ἀνασκολοπιζομένους — c. 23 ἔστι (om. μὲν) γὰρ καθὼς (sic) ὁ θαν | 75r μαστὸς — c. 26 συμφιλοσοφῶν· | 75v ΑΠΟΛ. (sed qua ratione significetur h. l. persona, non adnotavi) ἀλλ᾽ οὐ σὲ — c. 30 τρίποδος ἡμῖν | 76r παρόντος. — c. 32 τούτων | 76v συν (sed num cetera ut in aliis codicibus εμπεσόντων sint, non potest dici) — c. 35 ὦ ἱερόσυλε | 77r δάμι· (sic) — c. 38 συνίστασθαι· σὺ δὲ τάξιν | 77v αὐτῶν — c. 41 ἐπι | 78r τρίβοντας; — c. 44 ὦ ἀλιτή | 78v ριε δάμι (sic) — c. 48 καὶ ἄτεχνον | 79r καὶ ἄτολμον — c. 52 ὥσπερ οἱ (sic) | 79v ὑπό τινων — vs. 16 (fin. c. 53).

Vulg. LVIII. Adversus indoctum. Fol. 79v vs. 17 (18) — 84r vs. 31. Inscr. πρὸς ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμε-

νον : — sed ἀπαί in rasura quinque vel sex litterarum scr. pr. ni f. manus. Fol. 79ᵛ des. c. 2 ἦν μὴ ἰδῆς (sic) | 80ʳ τὴν ἀρετὴν — c. 4 νύκτωρ | 80ᵛ καὶ — c. 7 τῷ φόνῳ | 81ʳ τῶν φρυγῶν — c. 9 ξυμμαστιγουμένης | 81ᵛ αὐτῷ — c. 13 καὶ τὴν ἐπι | 82ʳ κτήτου — c. 19 τὰς | 82ᵛ βάκχας — c. 21 ὅμοιος εἴη · | 83ʳ πάνυ — c. 24 πενίας | 83ᵛ ξυνελάσοντας — c. 27 νύκτωρ, | 84ʳ πότερον — vs. 31 (fin. c. 30); versus 32 et 33 vacui sunt relicti.

Vulg. XVII. De mercede conductis. Fol. 84ᵛ vs. 1 (2) — 93ʳ vs. 6. Inscr. περὶ τῶν ἐπι (sic) μισθῶ (sic) συνόντων : — Fol. 84ᵛ des. c. 3 τοιαύτην μισθο | 85ʳ φόραν (sic) — c. 4 ἐνεργοὺς · | 85ᵛ ἀλλ' ἥν τις — c. 6 διεξίωμεν · τὸ δὲ νῦν | 86ʳ εἶναι — c. 9 πλουσίοις | 86ᵛ χρῆσθαι — c. 11 πρόσωπον | 87ʳ ἀτενίζοντα · — c. 14 ὕστατον | 87ᵛ ἥκειν — c. 17 παμμέγεθες | 88ʳ ὠφελεῖν; — c. 19 πολλαὶ δὲ (tachygr.) | 88ᵛ οἶσθα — c. 22 ἐν | 89ʳ τῶ (sic) πράγματι — c. 24 τοῦ ψυχροῦ | 89ᵛ ὕδατος· — c. 26·ἐξωσθεὶς | 90ʳ κατάκεισαι — c. 28 ὡς μόνος | 90ᵛ οὐκ ἐπήνεις — c. 31 καὶ ἐς τὴν | 91ʳ αὐτὴν ὥραν — c. 34 · κυνίδιον | 91ᵛ ἐκ τοῦ ἱματίου προκύπτον (sic) — c. 36 τῷ μοιχῷ . ἐπανα | 92ʳ δράμῃ — c. 40 τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ | 92ᵛ ἐπαγωγὰς — c. 42 τὴν αἰδῶ σκέπων · | 93ʳ τῇ δεξιᾷ — vs. 6 (fin. c. 42) ἑλομένοιο : — (sic).

Vulg. LI. Rhetorum praeceptor. Fol. 93ʳ vs. 7 (8) — 97ᵛ vs. 4. Inscr. ῥητόρων διδάσκαλος : — Fol. 93ʳ des. c. 3 ἐν τῇ ὑπωρεία (sic) | 93ᵛ τῆς ἀνόδου —. c. 6 πολλοὶ ἁ (sic ni f.) | 94ʳ πανταχόθεν — vs. 33 c. 9 ἀσα ⁝ vsicul. 34 φὴ | 94ᵛ τὰ πολλὰ — c. 11 φάσμα δρό | 95ʳ σω (sic) ἡ ἀμβροσίᾳ — c. 15 μέλος | 95ᵛ ἀναίσχυντον — c. 18 ἀλλὰ | 96ʳ τὸ πρῶτον — c. 21 τί γὰρ | 96ᵛ ὁ παιανιεὺς — c. 24 καλῶς | 97ʳ ἐκμάθης — c. 26 δειλός εἰμι · | 97ᵛ ἐκστήσομαι — vs. 4 (fin. c. 26) καὶ πραντραπέσθαι (sic) τὴν ὁδὸν : —

Vulg. L. De luctu. Fol. 97ᵛ vs. 5 (6) — 99ᵛ vs. 26. Inscr. περὶ πένθους : — Fol. 97ᵛ des. c. 4 μάλα | 98ʳ κάρχαρος — c. 11 ὡραίοις (ante ὠ fuit scr. alia quaedam spiritus (?) nota; Bertolotto legisse videtur ὡραίοις fortasse recte) | 98ᵛ ἄνθεσι — c. 16 ἐγε | 99ʳ νόμην — c. 20 βοῶσι | 99ᵛ καὶ — vs. 26 (fin. c. 24).

Vulg. XIII. De sacrificiis. Fol. 99ᵛ vs. 27 (28) — 102ʳ vs. ni f. 10. Inscr. περὶ θυσιῶν : — Fol. 99ᵛ des. c. 1 θεοῖς ἐ | 100ʳ χθροῦς (⌒ autem solito grandior) — c. 4 πλινθεύ | 100ᵛ οντες — c. 7 τις (om. ἢ) τῇ ἀφροδίτῃ | 101ʳ ὅτι — c. 11 γλαυκώπιν (sic) | 101ᵛ τὴν ἀθηνᾶν · — c. 15 θυσίαι, | 102ʳ καὶ — vs. 10 (fin. c. 15).

Vulg. XLV. Gallus. Fol. 102ʳ vs. ni f. 11 (12) — 110ʳ vs. 7. Inscr. ὄνειρος ἢ ἀλεκτρυών : — Fol. 102ʳ des. c. 2 χρεμε | 102ᵛ τίζειν — c. 4 τὸν | 103ʳ σοφιστὴν λέγεις — c. 6 παρείχε-

τόμοι (sic) τὰ ὁρώμενα· | 103ᵛ ἡράκλεις· (suprascr. pr. m. personam ἄλε) — c. 8 εὐκράτει πρό | 104ʳ τερον — c. 10 ὁ εὐκρά | 104ᵛ της — c. 12 ἐξήλαυνον | 105ʳ ἐπι (sic) λευκοῦ — c. 14 κεραμεοῦν | 105ᵛ τρύβλιον (sic, ut mihi vid.) — c. 16 καταπταμένη (et a pr. m. (suprascr. ni f.) γρ καταπτομένη) | 106ʳ εἰς τὴν γῆν ἐνέδυ ἐς — c. 18 οὐκ ἀπαίδευτος | 106ᵛ οὐδ᾽ ἀμελέτητος — c. 20 ὁ κυνικὸς (sic) | 107ʳ κράτης· — c. 22 ἐκεῖ | 107ᵛ νοι πονοῦσιν · (sic) — c. 24 μηδὲ ἀναμνήσῃς | 108ʳ με ὦ — c. 25 καὶ ταῦ | 108ᵛ τα ῥεγκόντων — c. 28 τὸ χρυσίον· | 109ʳ καὶ μάλιστα — c. 29 τῇ φάτνῃ | 109ᵛ κατακρύπτοντά με — c. 32 τὴν γυναῖκα δὲ | 110ʳ ἑτέροθι (sed ο ut vid., aut dubitanter scr. aut ex ω corr.) — vs. 7 (fin. c. 33).

Vulg. VII. Prometheus s. Caucasus. Fol. 110ʳ vs. 8 (9) — 111ᵛ vs. 33. Inscr. προμηθεύς : — Fol. 110ʳ des. c. 3 τὰ κάλλιστα | 110ᵛ ἐξελέσθαι (sic) — c. 6 παρα | 111ʳ σκευῆς, — c. 8 διαγνώσεται | 111ᵛ τὸ βέλτιον — c. 12 ἁπανταχόθι φαί |

Vulg. VIII, XX. Dearum iudicium. Fol. 112ʳ vs. 1 — 113ᵛ vs. 23. Fol. 112ʳ inc. 4 | ἤρετο · διὸ μὴ χαλεπῶς ἔπεχε (sic, ut mihi videbatur, sed de ὸ ὴ ῶς ἔπ non satis constat propter membranae scidulam adglutinatam) — c. 7 παραδόξου θέας · καὶ ἀμείνο | 112ᵛ νος ἤ (sic, sed de ος non satis liquet) — c. 11 οὕτω ποιῶμεν (haec autem Iunoni tribuuntur non Veneri) | 113ʳ (in vs. 1 nihil fere legere poteram, in vs. 2 legi σκοπεῖν e. q. s.) — c. 15 θέαν (om. δή) τῆς ἐλ | 113ᵛ λάδος — vs. 23 (fin. c. 16).

Vulg. XIX. Pro lapsu inter salut. Fol. 113ᵛ vs. 24 (25) — vs. 33. Inscr. ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ (sic) προσαγορεύσει πταίσματος: — Fol. 113ᵛ des. c. 1 ἀνάμεστον (om. ἔτι) ᾤοντό με |

Integra haec esse vides in Mutinensi scripta Luciani secundum vulgatum ordinem:
III[1]), IV[1]), XIII[1]), XVI[1]), XVII[1]), XXVI, XXVII, XXXVII[2]), XLIII, XLIV, XLV[1]), L, LI, LIV, LV[1]), LVI, LVII, LVIII[2]), LIX, LXI, LXIII[2]), LXXI[2]), LXXVI;

initium intercidisse horum:
VIII, XX[1]), LIII;

finem autem horum:
VII[1]), XIX[1]);

utrimque mutilatum esse hoc:
XXX[1]).

1) Contuli totum. 2) Contuli magnum numerum locorum.

Dixi supra pauca de foliis 1—4 et 109—113 disponendis. Videamus nunc, quid de hac re addi possit. Ac prius de foliis 1—4 agamus:

Singula folia in hac codicis parte[1]) 78 fere versus continuos capiunt editionis Iacobitzio-Teubnerianae stereotypae. Quaternionis α˜′ fol. I et II — est autem quod II dico idem atque illud quod nunc est fol. 1 — versus fere 158 Teubnerianos capiunt; 156 vero sunt in ed. Teubn. Phalaridis I versus usque ad c. 10 *βουληθῆτε τοὐμόν*. Reliqua Phalaridis I pars 84 fere vs. Teubn. capit; Phalaris II totus vs. Teubn. fere 112 et quae pars Hippiae ante fol. 2 (quat. α˜′ fol. VI) periit 27 fere vs. Teubn. capit; sunt haec 226 fere versus Teubneriani; quibus si 7 versus addideris propter horum libellorum ornamenta, exitus, initia — id quod satis esse ceteri libri ostendunt — habebis 230 fere versus Teubn.; tot fere tribus foliis capiuntur.

Ordinem[2]) ita in Mutinensi restitutum eundem esse scito in aliis quoque codicibus, ut e Sommerbrodtii meisque eum adferam, qui Mutinensi fortasse aequalis, certe multis in rebus simillimus est, Marcianum 434 (Ω). Accedit quod hodie quoque, ut cernere mihi videbar et videre, ligula quadam inter se cohaerent fol. quae nunc sunt 1 et 3 (quat. α˜′ un. II‿VII[3]).

Quod de fol. 1 et 3 inter se cohaerentibus, idem de 110, 113 (quat. ιε˜′ un. II‿VII) et de 111, 112 (quat. ιε˜′ un. III‿VI) valet; atqui e descriptione foliorum apparet inter 112 et 113 nihil intercidisse: adducimur inter 111 et 112 intercidisse quantum Promethei finem Dearumque iudicii initium capere potuerit. Hoc autem loco cum non aeque bene quadret atque in quaternione α˜′ ratio ad versus Teubnerianos instituta — in his enim libris creberrimae sunt personarum vices eaeque aliter plerumque in codicibus notantur atque in recentiorum editionibus — alius ad hanc rem constituendam codicis opus erit auxilio. Codice Ω adhibito[3]), vix poterit dubitari, quin recte quaternionem ιε˜, disposuerim.

---

1) Sunt autem singulae paginae, ut e descriptionibus apparet, 33 versuum.

2) In ordine librorum Lucianeorum qui olim fuit ad codicum maxime testimonia exigendo iam diu versatur vir doctus Paul Vogt Cassellanus, quem brevi disputationem suam emissurum spes est.

3) In cod. Ω 5 folia expleunt Phalaris I, Phalaris II et Hippiae initium usque ad c. 2 *τὰς τῶν πολεμίων* | (des. codicis Ω fol. quod nunc 7 numerum habet inscriptum, est autem quaternionis I fol. v). Paullo minus 3 versuum

Quid post Vulg. XIX in Mutinensis parte amissa scriptum fuerit, nondum dici potest. Mirum autem est, quod codex ille, quem Iacobitz E notat, ab eiusdem libri c. 8 *πρὸς τὸ παράδοξον τῆς προσαγορεύσεως* incipere dicitur. Hic autem codex, qui interdum a Iacobitzio atque Fritzschio adhibitus est, nondum satis accurate est descriptus. Quae de eo tradita sunt [1]), ea omnia fere eiusmodi sunt, ut artiore quadam cognatione coniunctos esse Mutinensem atque E veri simile sit neque multum afuerit, quin eos ad eundem codicem olim pertinuisse crederem. Eadem Harleianus clade videtur adfectus esse qua Mutinensis. [2]) Nonnulla enim

---

spatium intercedere vides inter codicis Ω fol. 7 exitum atque Mutinensis fol. 2 initium. Quae ratio inter utriusque codicis folia intercedat, facilc perspicies, si haec contuleris cum Mutinensls descriptione:

Codicis Ω fol. 8^r pertinet ab Hippiae c. 2 | *τριήρεις* — c. 5 *φυλάττοντα·* | 8^v *πυλῶν* (sic pr. m., sed *πυλὼν* man. rec. illa, de qua ad alios Luciani libros multa verissime atque accuratissime tradidit Henr. van Herwerden, Plutarchea et Lucianca, Trai. ad Rh., impr. Lugd. Bat., 1877; de hac autem manu eiusque fontibus brevi disscram in codicis Ω dcscriptione) — c. 7 *καὶ τοῦ φέγγους* | 9^r *καὶ τῶν φώτων* (sic).

Quot Mut. codicis paginae paginarumque partes ad Promethei reliquam partem capiendam opus sint, ex ea quae exstat parte effici potest codicis Ω auxilio hac ratione instituta:

$$3\tfrac{22}{31} : 3\tfrac{24}{33} = 7 : x.$$

Effici vides paullo plus 7 paginas. Pertinuisse apparct Prometheum usque ad quaternionis *ιε˜΄* fol. V^v supra med. (cfr huius lib. p. 5).

Dearum indicii partem amissam reliquis fol. V^v versibus capi potuisse, codice Ω adhibito apparet ex hac ratione:

$$\frac{158}{31} : \frac{122 + x}{33} = \frac{16}{31} : x.$$

Pro lapsu inter salut. c. 1 | *εἶναι* — c. 19 fin. non potuissc capi quaternionis *ιε˜*, folio VIII apparet. Codice Laur. Pl. 57 № 51 collato, in quo tribus foliis capiuntur huius libelli c. 1 | *ἐπὶ τῷ πταίσματι* — c. 19 fin., hunc libellum ad quaternionis *ις˜΄* fol. III^r fere med. pertinuisse concludi potest, si quidem ab eodem librario eadem foliorum discriptione servata fuit scripta reliqua huius libelli pars.

1) Luciani Samosatensis Opera T. I (Hemsterhusii atque Reitzii) Amstelod. 1743, Praef. p. XV, XVI (Solani descriptio adfertur). (Eadem ferc repetuntur apud Iacobitzium atque Fritzschium.) Hic autem codex alius esse non potest atque Sommerbrodtii Harl. Oxon. 5694 Mus. Brit., de quo in catalogo eo qui inscribitur 'A catalogue of the Harleian Manuscripts in the British Museum' Vol. III p. 288 sq. nonnulla aliter tradita inveni atque ea quae 'De Codice Marciano' (E) tradidit Solanus.

2) Cfr quae de cod. Mutinensi attulerunt: Sommerbrodt. Rh. Mus. 1882: 'Allein ihr Werth ist vielfach dadurch beeinträchtigt, dass der obcre Rand

folia 'carie exesa' esse dicuntur; 'scholia quamvis sint aliquando evanida; alicubi etiam vitiato codice, nulla ope legi possint; et abscissis multis marginibus, non habeantur omnia.....' — Quod si codicis E fol. quod nunc est primum post Mutinensis quat. *ιε´* fol. VIII olim fuit collocatum, hunc fere in modum res statuenda erat:

codicis E fol. 1 oportebat a Vulg. XVII c. 7 fere med. incipere[1]), non a c. 8 *πρὸς τὸ κτλ.*;

oportebat post discidium et additos esse numeros qui nunc sunt in E singulorum librorum *ξ—οζ* et supposita quae nunc esse dicuntur quaternionum XLVII—LXIII signa. Horum autem neutrum fieri poterat, nisi ut aut ordo librorum ad alius cuiusdam codicis ordinem accommodaretur aut ne quis scire posset, ubi ante discidium fuisset codex E;

cum 'manu antiqua et aequabili' scriptus esse dicatur E — id quod vix dici posset, si ab alia manu scripta essent complura folia — oportebat librum qui inscr. De mercede conductis aut bis ab eodem librario scriptum esse aut non eundem fuisse utriusque codicis librarium[2]).

Sed de hac re nihil pro certo dici poterit, nisi prius diligentissime examinatus erit codex E collatis quae de specie foliorum codicis Mutinensis dicta sunt.

---

einer grossen Anzahl Blätter mehr oder weniger tief hinein mit Moder bedeckt und dadurch unlesbar geworden ist. Mehr noch hat sie dadurch gelitten, dass sie nicht fest genug gebunden ist. Die Blätter sind deshalb faltig und haben sich so an einander gerieben, dass ein erheblicher Theil der Schrift, am häufigsten in der Mitte des Blattes von oben nach unten ganz erloschen ist. Stellenweise sind ganze Seiten und Blätter verblichen'. — Bertolotto l. l.: '..... Altrove (ed è il più delle volte) l'umidità ha fatto bensì completamente svanire l'inchiostro, ma l'azione chimica corrosiva di esso ha talmente intaccato la pergamena che lo scritto vi è rimasto nettamente inciso, e ti riesce facilmente leggibile se tu lo guardi contro luce. Ciò succede per la massima parte degli scolii, i quali tuttavia io son riuscito a leggere senza troppa fatica.... È.... deplorabile .... che il legatore abbia reciso, benchè fortunatamente di rado, il margine, mutilando cosi degli scolii....'

1) Fortasse *πρὸς τὸ κτλ* ad primum versum pertinet eorum qui legi possint; cfr quae de Mutin. fol. 1 r et v vs. 1—10 exposui p. 7.

2) Traduntur in E scripti esse libri hi: II, XVII (fin. mutil.?), XVIII, XIX (init. mutil.), XX, XXIII (fin. mutil.), XXIV, XXV, XXXIII, XXXIV,

Unum libellum typis exscribendum existimavi totum ut et in eo commodius posset agi de variis rebus et ut qualis esset hic codex clarius appareret. Nigrinum elegi, qui primum, si vulgatum ordinem respexeris, obtinet locum inter eos libellos, qui hoc codice continentur; in Nigrino autem adeo difficilis hic codex saepe erat ad legendum, ut non dubitarem, quin ita rem instituens aliorum laborem essem levaturus, qui de hoc dialogo eum essent adituri.

De ceteris huius codicis partibus et nonnulla in superioribus dicta sunt et, ubi necessarium erit, pauca adferentur infra. Uberius eas tractare consilium est, cum ceterorum codicum meorum [1]) descriptionem absolvero exteriorem.

Quae his addi possunt de huius codicis descriptione, ea et commodius et utilius digerentur post Nigrini collationem generatim dispositam.

XXXV, XXXVI, XXXVIII, XL, XLIX, LX, LXIV, LXV (init. mutil.), LXXII. Non multum inter se distant in libro 'De mercede conductis' Mutinensis et Harleianus, si primas utriusque codicis manus respicimus.

Nominis autem notae O, quam in Mutinensi conferendo adhibuerunt Sommerbrodt et Bertolotto, praeferendam esse censui E notam, qua Harleianus quoque insignitur apud Iacobitzium atque Fritzschium. Quod cur faciendum censuerim, infra exponam.

1) Inspexi adhuc praeter Mutinenses atque examinavi codices Luciani hos: Upsaliensem, Mediolanenses Ambrosianos, Venetos Marcianos, Florentinos Laurentianos tres.

πρὸς νιγρίνον ἐπιστολή : –

Λουκιανὸς νιγρίνῳ εὖ πράττειν· ἡ μὲν παροιμία φησι. γλαῦκας ⋮ εἰς
38 ἀθήνας· ὡς γελοῖον ὄν· εἴ τις ἐκεῖ κομίζοι γλαῦκας. ὅτι πολλαὶ
παρ᾽ αὐτοῖς εἰσιν· ἐγὼ δ᾽ εἰ μὲν δύναμιν λόγων ἐπιδείξασθαι βουλό-⋮
μενος ⋮ ἔπειτα νιγρίνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον εἰχόμην ἂν τῷ γε ⋮
λοίῳ γλαῦκας ὡς ἀληθῶς ἐμπορευόμενος· ἐπεὶ δὲ μόνην σοι δηλῶ-
σαι τὴν ⋮ ἐμὴν γνώμην ἐθέλω· ὅπως τε νῦν ἔχω· καὶ ὅτι μὴ παρέρ-
γως εἴλημμαι πρὸς /// ⋮ Fol. 8 | Fol. 9 ⋮ τῶν σῶν λόγων ἀπο-
φεύγοιμ᾽ ἂν εἰκότως καὶ τὸ τοῦ θουκυδίδου λέγοντος· ⋮ ὅτι ἡ ἀμα-
θία μ̄ὲν θρασεῖς. ὀκνηροὺς δὲ τὸ λελογισμένον ἀπεργάζεται δῆ ⋮
λον γὰρ ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης. ἀλλὰ
καὶ ὁ πρὸς τοὺς λό ⋮ γους ἔρως αἴτιος· ἔρρωσο··* **1** ὡς σεμνὸς
ἡμῖν σφόδρα καὶ μετέωρος ἐπανελή ⋮ λυθας· οὐ τοίνυν προσβλέ-
39 πειν ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς· οὐθ᾽ ὁμιλίας μεταδίδως· οὔτε κοινωνεῖς τῶν
ὁμοίων λόγων· ἀλλ᾽ ἄφνω μεταβέβλησαι· καὶ ὅλως. ὑπερο ⋮ πτικῷ
τινι ἔοικας· ἡδέως δ᾽ ἂν παρασοῦ πυθοίμην, ὅθεν οὕτως ἀτόπως ⋮
ἔχεις. καὶ τί τούτων αἴτιον· τί γὰρ ἄλλο γε ὦ ἑταῖρε. ἢ εὐ-
τυχία· πῶς ⋮ λέγεις· ὁδοῦ πάρεργον ἥκω σοι εὐδαίμων τὲ καὶ
μακάριος γεγενημένος ⋮ καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα τρισόλ-
βιος ἡράκλεις· οὔ ⋮ τως ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα· τί δὲ τὸ μετατοῦτό
ἐστιν ἐφ᾽ ὅτῳ καὶ κο ⋮ μᾶς· ἵνα μὴ ἐν κεφαλαίῳ μόνῳ εὐφραινώ-
μεθα· ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκρι ⋮ βῶς εἰδέναι τὸ πᾶν ἀκούσαντες· οὐ
θαυμαστὸν εἶναί σοι δο ⋮ κεῖ πρὸς διός· ἀντὶ μὲν δούλου με ἐλεύ-
40 θερον· ἀντὶ δὲ πένη ⋮ τος ὡς ἀληθῶς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνοήτου
τὲ καὶ τετυφωμένου ⋮ γενέσθαι μετριώτερον; **2** μέγιστον μὲν
οὖν· ἀτὰρ. οὔπω μανθάνω ⋮ σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις ἐστάλην
μὲν εὐθὺ τῆς πόλεως βουλό ⋮ μενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θεάσασθαί
τινα·* τὸ γάρ μοι πάθος ⋮ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπετείνετο οἶ-
δα τούτων ἕκαστα. ⋮ καὶ ηὐξάμην σε τινὶ σπουδαίω περιτυχεῖν δό-
ξαν οὖν μοι διὰ ⋮ πολλοῦ προσειπεῖν νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φι-
λόσοφον. ἕωθεν ἐ ⋮ ξαναστὰς. ὡς αὐτὸν ἀφικόμην· καὶ κόψας

τὴν θύραν. τοῦ παι | δὸς εἰσαγγείλαντος ἐκλήθην· καὶ παρελθὼν
εἴσω. καταλαμ | βάνω· τὸν μὲν. ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα· πολλὰς 41
δὲ εἰκόνας πα | λαιῶν φιλοσόφων ἐν κύκλῳ κειμένας· προὔκειτο δὲ
ἐν μέσῳ. καὶ πινά | κιόν τι τῶν ἀπὸ γεωμετρίας σχημάτων κατα-
γεγραμμένον· καὶ σφαῖρα καλάμου· πρὸς τὸ τοῦ παντὸς μίμημα
ὡς ἐδόκει πεποιη | μένη· 3 σφόδρα οὖν με φιλοφρόνως ἀσπασά-
μενος, ἠρώτα ὅ, τι πράττοιμι· | κἀγὼ. πάντα διηγησάμην αὐτῷ·
καὶ δῆτα ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἠξί | ουν εἰδέναι· ὅ, τι τε πράττοι
καὶ εἰ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον εἴη, στέλλ | εσθαι τὴν ἐπὶ τῆς ἑλ-
λάδος· ὁ δὲ ἀπαρξάμενος ὦ ἑταῖρε. περὶ τούτων | λέγειν· καὶ τὴν
ἑαυτοῦ γνώμην διηγεῖσθαι· τοσαύτην τινά μου ἀμβροσίαν | λόγων
κατεσκέδασεν. ὥστε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας εἴ τινες ἄρα || ἐγέ-
νοντο· καὶ τὰς ἀηδόνας· καὶ τὸν ὁμήρου λωτὸν. ἀρχαῖον ἀποδεῖ | 42
ξαι· οὕτω θεσπέσια ἐφθέγξατο· 4 προήχθη γὰρ αὐτήν τε φιλο-
σο | φίαν ἐπαινέσαι· καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ἐλευθερίαν· καὶ τῶν δη-
μοσίων νο | μιζομένων ἀγαθῶν. καταγελᾶσαι· πλούτου καὶ δόξης
καὶ βασιλείας | καὶ τιμῆς· ἔτι τε χρυσοῦ καὶ πορφύρας καὶ τῶν
πάνυ περιβλέπτων | τοῖς πολλοῖς. τέως δὲ κἀμοὶ δοκούντων· ἅπερ
ἔγωγε ἀτενεῖ καὶ | ἀναπεπταμένῃ τῇ ψυχῇ δεξάμενος. αὐτίκα μὲν
οὐδὲ εἶχον εἰκά | σαι ὅπερ ἐπεπόνθειν· ἀλλὰ καὶ παντοῖος ἐγιγνό-
μην· καὶ ἄρτι μὲν. ἐ | λυπούμην· ἐληλεγμένων μοι τῶν φιλτάτων·
πλούτου τε καὶ ἀργυρίου καὶ | δόξης·* καὶ μονονὺκ, ἐδάκρυον ἐπ'
αὐτοῖς καθῃρημένοις·* ἄρτι δὲ· ὥσπερ | ἐκ ζοφεροῦ τινος ἀέρος
τοῦ βίου τοῦ πρόσθεν. ἐς αἰθρίαν | τε καὶ μέγα φῶς ἀνέβλεπον
ὥστε δὴ τὸ καινότατον· τοῦ ὀφθαλ | μοῦ μὲν καὶ τῆς περὶ αὐτὸν 43
ἀσθενείας. ἐπελανθανόμην· τὴν δὲ ψυ | χὴν. ὀξυδερκέστερος κατα
μικρὸν ἐγιγνόμην·* ἐλελήθειν γὰρ. τέ | ως αὐτὴν τυφλώττουσαν
περιφέρων· 5 προϊὼν δὲ. ἐς τόδε περιήχθην | ὅπερ ἀρτίως ἡμῖν
ἐπεκάλεις· γαῦρος τε γὰρ ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ | μετέωρός εἰμι· καὶ
ὅλως. μικρὸν οὐκέτι οὐδὲν ἐπινοῶ·* δοκῶ γάρ μοι· | ὅμοιόν τι πε-
πονθέναι προσφιλοσοφίαν· οἷόνπερ καὶ οἱ ἰνδοὶ πρὸς | τὸν οἶνον
λέγονται παθεῖν, ὅτε πρῶτον ἔπιον αὐτοῦ· θερμότεροι | γὰρ ὄντες
φύσει· πιόντες ἰσχυρὸν οὕτω ποτὸν. αὐτίκα μάλα | ἐξεβακχεύθη-
σαν· καὶ διπλασίως ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἐξεμάνησαν· | οὕτω σοι καὶ
αὐτὸς ἔνθους καὶ μεθύων ὑπὸ τῶν λόγων περιέρχομαι·* 6 καὶ |
μὴν τοῦτό γε. οὐ μεθύειν· ἀλλὰ νήφειν τε καὶ σωφρονεῖν ἐστιν·
ἐγὼ | δὲ βουλοίμην ἂν εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τῶν λόγων· οὐδὲ
γὰρ οὐδὲ καταφρο | νεῖν αὐτῶν οἶμαι θέμις·* ἄλλως τε· εἰ καὶ φίλος 44
καὶ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπου | δακὼς ὁ βουλόμενος ἀκούειν εἴη· θάρ-
ρει ὦ᾽γαθέ· τοῦτο γάρ τοι τὸ τοῦ | ὁμήρου. σπεύδοντα καὶ αὐτὸν

παρακαλεῖς · καὶ εἴ γε μὴ ἔφθης, αὐτὸς ¦ ἂν ἐδεήθην ἀκοῦσαί μου
διηγουμένου · μάρτυρα γάρ σε παρα ¦ στήσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς
ἐθέλω · ὅτι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι · ἄλλως ¦ τε. καὶ ἡδύ μοι τὸ με-
μνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις · καὶ ταύτην ἤδη ¦ μελέτην ἐποιησάμην ·
ἐπεὶ κἄν τις μὴ παρὼν τύχῃ, καὶ οὕτω δὶς ¦ ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας,
45 ἀνακυκλῶ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ εἰρημένα · 7 καὶ ὥσπερ ¦ οἱ ἐρασταὶ.
τῶν παιδικῶν οὐ παρόντων · ἔργ᾽ ἄττα καὶ λόγους εἰρημένους ¦ Fol. 9 |
Fol. 10 ¦ αὐτοῖς διαμνημονεύουσι · καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες. ἐξα-
πατῶσι τὴν νόσον · ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων ·* ἔνιοι
γοῦν αὐτοῖς καὶ προσλαλεῖν οἴονται · καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς
αὐτοὺς ὧν τότε ἤκουσαν, ἥδονται · καὶ προσάψαντες τὴν ψυχὴν τῇ
μνήμῃ τῶν παρεληλυθότων · σχολὴν οὐκ ἄγουσιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν
ἀνιᾶσθαι. οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς · φιλοσοφίας οὐ παρούσης. τοὺς λό-
γους οὓς τότε ἤκουσα συναγείρων καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀνατυλίττων.
46 οὐ μικρὰν ἔχω παραμυθίαν · καὶ ὅλως καθάπερ ἐν πελάγει καὶ
νυκτὶ πολλῇ φερόμενος, ἐς πυρσόν τινα τοῦτον ἀποβλέπω ·* πᾶσι
μὲν παρεῖναι /τοῖς ὑπ᾽ ἐμοῦ πραττομένοις τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον. οἰόμε-
νος, ἀεὶ δὲ. ὥσπερ ἀκούων αὐτοῦ, τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντος ·
ἐνίοτε δὲ. καὶ μάλιστα ὅτ᾽ ἂν ἐνερείσω τὴν ψυχὴν. καὶ τὸ πρόσω-
πον αὐτοῦ μοι φαίνεται · καὶ τῆς φωνῆς. ὁ ἦχος. ἐν ταῖς ἀκοαῖς
παραμένει · καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν κωμικὸν. ὡς ἀληθῶς ἐγκατέλιπέ
τι κέντρον τοῖς ἀκούουσι ·* 8 παῦε ὦ θαυμάσιε μακρὸν ἀνακρουό-
μενος · καὶ λέγε ἐξαρχῆς · ἀναλαβὼν ἤδη τὰ εἰρημένα. ὡς οὐ μετρίως
47 με ἀποκναίεις περιάγων · ¦ εὖ λέγεις. καὶ οὕτω χρὴ ποιειν ·* ἀλλ᾽
ἐκεῖνο ὦ ἑταῖρε · ἤδη τραγικοὺς ἢ καὶ νὴ δία κωμικοὺς φαύ-
λους ἑώρακας ὑποκριτὰς · τῶν συριττομένων λέγω τούτων καὶ δια-
φθειρόντων τὰ ποιήματα · καὶ τὸ τελευταῖον ἐκβαλλομένων · καίτοι
τῶν δραμάτων πολλάκις εὖ ἐχόντων τε καὶ νενικηκότων; πολ-
λοὺς οἶδα τοιούτους · ἀλλὰ τί τοῦτο · δέδοικα. μή σοι ταχὺ δόξω
γελοίως αὐτὰ μιμεῖσθαι · τὰ μὲν. ἀτάκτως συνείρων. ἐνίοτε. καὶ αὐτὸν
ὑπ᾽ ἀσθενείας τὸν νοῦν διαφθείρων ·* κᾶτα. προαχθῇς ἠρέμα καὶ
αὐτοῦ καταγνῶναι τοῦ δράματος · καὶ τὸ μὲν ἐμόν. οὐ πάνυ
48 ἄχθομαι · ἡ δὲ ὑπόθεσις. οὐ μετρίως με λυπήσειν ἔοικεν · συνεκ-
πίπτουσα · καὶ τὸ ἐμὸν μέρος ἀσχημονοῦσα · 9 τοῦτ᾽ οὖν παρ᾽ ὅλον
μέμνησό μοι τὸν λόγον ·* ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ἡμῖν. τῶν τοιούτων
ἁμαρτημάτων ἀνεύθυνος · καὶ τῆς σκηνῆς πόρρω ποι κάθηται · οὐδὲν
αὐτῷ μέλον τῶν ἐν θεάτρῳ πραγμάτων · ἐγὼ δὲ. ἐμαυτοῦ σοι πεῖ-
ραν παρέχω. ὁποῖός τις εἰμὶ τὴν μνήμην ὑποκριτὴς · οὐδὲν ἀγγέλου
τὰ ἄλλα τραγικοῦ διαφέρων ·* ὥστε κἂν ἐνδεέστερόν τι δοκῶ λέγειν,
ἐκεῖνο μὲν ἔστω πρόχειρον. ὡς ἄμεινον ἦν. καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς

ἴσως διεξήει· ἐμὲ δὲ κἂν ἐκσυρίττης. οὐ πάνυ τι λυπήσομαι·*
10 ὡς εὖ γε νὴ τὸν ἑρμῆν. καὶ κατὰ τὸν τῶν ῥητόρων νόμον πε- 49
προοιμίασταί σοι· ‖* ἔοικας γοῦν κἀκεῖνα προσθήσειν· ὡς διολίγου
τὲ ἡμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο· καὶ ὡς οὐδ᾽ αὐτὸς ἥκεις πρὸς τὸν λό-
γον παρεσκευασμένος·* καὶ ὡς ἄμεινον εἶχεν αὐτοῦ ταῦτα λέγοντος
ἀκούειν· σὺ γὰρ ὀλίγα καὶ ὅσα οἷόν τε ἦν· τῇ μνήμῃ τυγχάνεις
συγκεκομισμένος· οὐ ταῦτα ¦ ἐρεῖν ἔμελλες; οὐδὲν οὖν αὐτῶν ἔτι δεῖ
σοι πρὸς ἐμέ· νόμισον δὲ. ταῦ ¦ τά γε πάντα σοι προειρῆσθαι· ὡς
ἐγὼ. καὶ βοᾶν καὶ κροτεῖν ἕτοιμος· ἢν δὲ διαμέλλῃς· μνησικακήσω
γε παρὰ τὸν ἀγῶνα. καὶ ὀξύτατα συρίξομαι·* **11** καὶ ταῦτα μὲν ἃ σὺ 50
διῆλθες. ἐβουλόμην ἂν εἰρῆσθαί μοι. κἀκεῖνα δέ· ὅτι οὐχ᾽ ἑξῆς·
οὐδ᾽ αὖ ἐκείνῳ περιθεὶς τοὺς λόγους· μὴ καὶ κατ᾽ ἄλλο τι γένω-
μαι τοῖς ὑποκριταῖς ἐκείνοις ὅμοιος· οἳ πολλάκις ἢ ἀγαμέμνονος·
ἢ κρέοντος ἢ ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσωπον ἀνειληφότες· χρυσίδας
ἠμφιεσμένοι· καὶ δεινὸν βλέποντες· καὶ μέγα κεχηνότες.* μικρὸν
φθέγγονται καὶ ἰσχνὸν καὶ γυναικῶδες· καὶ τῆς ἑκάβης ἢ πολυξέ-
νης. πολὺ ταπεινότερον· ἵνα οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι· πάνυ
μεῖζον τῆς ἐμαυτοῦ κεφαλῆς προσωπεῖον περικείμενος· καὶ τὴν
σκευὴν καταισχύνων, ἀπὸ γυμνοῦ σοι βούλομαι τοὐμοῦ προσώπου
προσλαλεῖν· ἵνα μὴ συγκατασπάσω που πεσὼν τὸν ἥρωα. ὃν ὑπο-
κρίνομαι· **12** οὗτος ἀνὴρ. οὐ παύσεται τήμερον· πρός με πολλῇ τῇ
σκηνῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χρώμενος· ¦ καὶ μὴν· παύσομαί γε· πρὸς 51
ἐκεῖνα δὲ ἤδη τρέψομαι· ἡ μὲν ἀρχὴ τῶν λόγων. ἔπαινος ἦν ἑλλά-
δος καὶ τῶν ἀθήνησιν ἀνθρώπων· ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ πενίᾳ σύν-
τροφοί εἰσι· καὶ οὔτε τῶν ἀστῶν. ////////// ¦ οὔτε τῶν ξένων
οὐδένα τέρπονται ὁρῶντες· ὃς ἂν τρυφὴν εἰσάγειν εἰς αὐτοὺς βιάζη-
ται· ἀλλ᾽ εἰ καί τις ἀφίκηται παρ᾽ αὐτοὺς οὕτω διακείμενος. ἠρέμα
τὲ μεθαρμόττουσι καὶ παραπαιδαγωγοῦσι· καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν
τῆς διαίτης μεθιστᾶσιν· **13** ἐμέμνητο γοῦν τινος τῶν πολυχρύσων
ὃς ἐλθὼν ἀθήναζε· μάλ᾽ ἐπίσημος καὶ φορτικὸς ἀκολούθων ὄχλῳ·
καὶ ποικίλῃ ἐσθῆτι· καὶ χρυσῷ. αὐτὸς μὲν ᾤετο ζηλωτὸς εἶναι πᾶσι
τοῖς ἀθηναίοις. καὶ ὡς ἂν εὐδαίμων ἀποβλέπεσθαι· τοῖς δὲ ἄρα
δυστυχεῖν ἐδόκει τὸ ἀνθρώπιον· καὶ παιδεύειν ἐπεχείρουν αὐτόν·
οὐ πικρῶς· οὐδ᾽ ἄντικρυς ἀπαγορεύοντες ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει
καθ᾽ ὅντινα τρόπον βούλεται μὴ βιοῦν· ἀλλ᾽ ἐπεὶ κἂν τοῖς γυμνα-
σίοις καὶ λουτροῖς ὀχληρὸς ἦν· θλίβων τοῖς ¦ Fol. 10 | Fol. 11 ¦ 52
οἰκέταις· καὶ στενοχωρῶν τοὺς ἀπαντῶντας. ἡσυχῇ τίς ἂν ὑπεφθέγ-
ξατο. προσποιούμενος λανθάνειν· ὥσπερ οὐ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον
ἀποτείνων· δέδοικε· μὴ παραπόληται μεταξὺ λουόμενος· καὶ μὴν
εἰρήνη γε μακρὰ κατέχει τὸ βαλανεῖον· οὐδὲν οὖν δεῖ στρατοπέδου·

ὁ δὲ ἀκούων ἃ ἦν μεταξὺ. ἐπαιδεύετο· τὴν δὲ ἐσθῆτα τὴν ποικίλην
καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσαν αὐτὸν. ἀστείως πάνυ τὸ ἀν-
θηρὸν ἐπισκώπτοντες τῶν χρωμάτων· ἔαρ ἤδη λέγοντες· καὶ πόθεν
ὁ ταὼς οὗτος· καὶ τάχα. τῆς μητρός ἐστιν αὐτοῦ· καὶ τὰ τοιαῦτα·
καὶ τἆλλα δὲ οὕτως ἀπέσκωπτον· ἢ τῶν δακτυλίων τὸ πλῆθος· ἢ
τῆς κόμης τὸ περίεργον. ἢ τῆς διαίτης τὸ ἀκόλαστον· ὥστε κατὰ
μικρὸν ἐσωφρονίσθη· καὶ παραπολὺ βελτίων ἀπῆλθε. δημοσίᾳ πε-
53 παιδευμένος· **14** ὅτι δ᾽ οὐκ αἰσχύνονται πενίαν ὁμολογοῦντες. ἐμέ-
μνητο πρός με φωνῆς τινὸς· ἣν ἀκοῦσαι πάντων ἔφη κοινῇ προεμέ-
νων ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν παναθηναίων· ληφθέντα μὲν γάρ τινα τῶν
πολιτῶν ἄγεσθαι παρὰ τὸν ἀγωνοθέτην. ὅτι βαπτὸν ἔχων ἱμάτιον
ἐθεώρει· τοὺς δὲ ἰδόντας. ἐλεῆσαί τε καὶ παραιτεῖσθαι· καὶ τοῦ κή-
ρυκος ἀνειπόντος. ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἐποίησε ¦ τοιαύτῃ ἐσθῆτι
θεώμενος. ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας. ὥσπερ ἐσκεμμένους· συγ-
γνώμην ἀπονέμειν αὐτῷ τοιαῦτά γε ἀμπεχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν
αὐτὸν ἕτερα· ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει· καὶ προσέτι. τὴν ἐλευθερίαν τὴν
ἐκεῖ· καὶ τῆς διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον· ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύ-
νην. ἃ δὴ ἄφθονα παρ᾽ αὐτοῖς ἐστιν·* καὶ ἀπεφαίνετο φιλοσοφίᾳ
54 συνῳδὸν· τὴν παρὰ τοῖς τοιούτοις διατριβὴν· καὶ καθαρὸν ἦθος φυ-
λάξαι δυναμένην· σπουδαίῳ τε ἀνδρὶ καὶ πλούτου καταφρονεῖν πε-
παιδευμένῳ· καὶ τῷ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν προαιρουμένῳ. τὸν
ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ¦ ἡρμοσμένον· **15** ὅστις δὲ πλούτου ἐρᾷ· καὶ
χρυσῷ κεκήληται καὶ πορφύρᾳ καὶ δυναστείᾳ μετρεῖ τὸ εὔδαιμον·
ἄγευστος μὲν ἐλευθερίας· ἀπείρατος δὲ παρρησίας· ἀθέατος δὲ ἀλη-
θείας· κολακείᾳ ¦ πάντα καὶ δουλείᾳ σύντροφος· ἢ ὅστις ἡδονῇ πᾶ-
σαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρέψας, ταύτῃ μόνῃ δουλεύειν διέγνωκε· φίλος
μὲν περιέργων τραπεζῶν· φίλος δὲ. πότων καὶ ἀφροδισίων· ἀνά-
πλεως. γοητείας καὶ ἀπάτης καὶ ψευδολογίας· ἢ ὅστις ἀκούων τέρ-
55 πεται κρουμάτων ¦ τὲ καὶ τερετισμάτων ¦| καὶ διεφθορότων ᾀσμά-
των. τοῖς δὴ τοιούτοις. πρέπειν τὴν ἐνταῦθα διατριβήν· **16** μεσταὶ
γὰρ αὐτοῖς τῶν φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαί. πᾶ ¦ σαι δὲ ἀγοραί·*
πάρεστι δὲ. πάσαις πύλαις τὴν ἡδονὴν καταδέχεσθαι· τοῦτο μὲν.
δι᾽ ὀφθαλμῶν· τοῦτο δὲ. δι᾽ ὤτων τὲ καὶ ῥινῶν· τοῦτο δὲ καὶ διὰ
λαιμοῦ καὶ διαφροδισίων· ὑφ᾽ ἧς δὴ. ῥεούσης ἀεννάῳ τὲ καὶ θολερῷ
ῥεύματι· πᾶσαι μεν ἀνευρύνονται ὁδοί· συνεισέρχεται γὰρ. μοιχεία·
καὶ φιλαργυρία· καὶ ἐπιορκίαι, καὶ τὸ τοιοῦτο φῦλον τῶν ἡδονῶν·
παρασύρεται δὲ τῆς ψυχῆς ὑποκλυζομένης πάντοθεν. αἰδὼς καὶ
ἀρετὴ καὶ δικαιοσύνη· τῶν δὲ ἔρημος ὁ χῶρος γενόμενος. δίψης ἀεὶ
πιμπλάμενος. ἀνθεῖ πολλαῖς τε καὶ ἀγρίαις ἐπιθυμίαις· τοιαύτην
56 ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοσούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν· **17** ἐγὼ

γοῦν ἔφη· ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανήειν ἀπὸ τῆς ἑλλάδος· πλησίον που
γενόμενος· ἐπιστήσας ἐμαυτὸν, λόγον ἀπῄτουν τῆς δεῦρο ἀφίξεως· ¦
ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ ὁμήρου λέγων· τίπτ᾽ αὖτ᾽ ὦ δύστηνε λιπὼν ¦ φάος
ἠελίοιο τὴν ἑλλάδα καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν·
ἤλυθες ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνταῦθα θόρυβον· συκοφάντας καὶ προσαγο-
ρεύσεις ὑπερηφάνους καὶ δεῖπνα καὶ κόλακας καὶ μιαιφονίας· καὶ
διαθηκῶν προσδοκίας· καὶ φιλίας ἐπιπλάστους· ἢ, τί καὶ πράξειν
διέγνωκας, μήτ᾽ ἀπαλλάττεσθαι μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι δυνά-
μενος· **18** οὕτω δὴ βουλευσάμενος· καὶ καθάπερ ὁ ζεὺς τὸν ἕκτορα
ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν· ἐκ βελέων φασιν· ἔκ τ᾽ ἀνδροκτασίης· ἔκ θ᾽ αἵ-
ματος ἔκ τε κυδοιμοῦ.* τὸ λοιπὸν, οἰκουρεῖν εἰλόμην.* καὶ βίον τινὰ 57
τοῦτον γυναικώδη καὶ ἄτολμον τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα προτιθέμενος,
αὐτῇ φιλοσοφίᾳ καὶ πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ προσλαλῶ* καὶ καθίσας
ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μυριάνδρῳ σφόδρα ποῦ μετέωρος ἐπι-
σκοπῶ τὰ γινόμενα· τοῦτο μὲν. πολλὴν ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα
παρέχειν δυνάμενα· τοῦτο δὲ. καὶ πεῖραν ἀνδρὸς ὡς ἀληθῶς βεβαίου
λαβεῖν· **19** εἰ γὰρ χρὴ καὶ κακῶν ἔπαινον εἰπεῖν. μὴ ὑπολάβῃς
μεῖζόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς ἢ τῆς ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθεστέραν
τῆσδε τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς· οὐ γὰρ μικρὸν ἀν-
τισχεῖν τοσαύταις μὲν ἐπιθυμίαις· τοσούτοις δὲ θεάμασί τε καὶ ἀ-
κούσμασι πάν ¦ Fol. 11 | Fol. 12 ¦ τοθεν ἕλκουσι καὶ ἀντιλαμβανομέ-
νοις· ἀλλ᾽ ἀτεχνῶς δεῖ τὸν ὀδυσσέα μιμησάμενον παραπλεῖν αὐτὰ·
μὴ δεδεμένον τὼ χεῖρε. δειλὸν γάρ· μηδὲ τὰ ὦτα κηρῷ φραξάμενον·
ἀλλ᾽ ἀκούοντα καὶ λελυμένον. καὶ ἀληθῶς ὑπερήφανον· **20** ἔνεστι 58
δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι. παραθεωροῦντα τὴν τοσαύτην ἄνοιαν·
καὶ τῶν τῆς τύχης ἀγαθῶν καταφρονεῖν, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ
καὶ πολυπροσώπῳ δράματι· τὸν μὲν ἐξοικέτου. δεσπότην προϊόντα·
τὸν δ᾽ ἀντιπλουσίου. πένητα· τὸν δὲ· σατράπην ἐκ πένητος. ἢ βα-
σιλέα· τὸν δὲ. φίλον τούτου. τὸν δὲ ἐχθρόν· τὸν δὲ. φυγάδα· τοῦτο
γάρ τοι καὶ τὸ δεινότατόν ἐστιν· ὅτι καίτοι μαρτυρουμένης τῆς τύ-
χης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· καὶ ὁμολογούσης μηδὲν
αὐτῶν εἶναι βέβαιον· ὅμως ταῦθ᾽ ὁσήμεραι βλέποντες. ὀρέγονται καὶ
πλούτου καὶ δυναστείας· καὶ μεστοὶ περιΐασι πάντες, οὐ γινομένων
ἐλπίδων· **21** ὁ δὲ δὴ ἔφην ὅτι καὶ γελᾶν ἐν τοῖς γιγνομένοις ἔνεστι 59
καὶ ψυχαγωγεῖσθαι. τοῦτο ἤδη σοι φράσω· πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὲν
πλουτοῦντες αὐτοὶ καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες καὶ τοὺς δακτύ-
λους προτείνοντες· καὶ πολλὴν κατηγοροῦντες ἀπειοκαλίαν·* τὸ δὲ
καινότατον. τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύοντες·*
ἀγαπᾶν ἀξιοῦντες. ὅτι μόνον αὐτοὺς προσέβλεψαν· οἱ δὲ σεμνό-
τεροι. καὶ προσκυνεῖσθαι περιμένοντες οὐ πόρρωθεν οὐδ᾽ ὡς πέρ-

σαις νόμος. ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα καὶ ὑποκύψαντα· καὶ πόρρωθεν
τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα καὶ τὸ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ
σώματος ὁμοιότητι. τὸ στῆθος ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν· ζηλωτὸν
καὶ περίβλεπτον τοῖς μηδὲ τούτου τυγχάνουσιν· ὁ δ᾽ ἕστηκεν παρέ-
60 χων ἑαυτὸν εἰς πλείω χρόνον ἐξαπατώμενον· ἐπαινῶ δέ γε ταύτης
αὐτοὺς τῆς ἀπανθρωπίας.* ὅτι μηδὲ τοῖς στόμασιν ἡμᾶς προσίενται·
22 πολὺ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοὶ καὶ θεραπεύοντες γελοιό-
τεροι· νυκτὸς μὲν ἐξανιστάμενοι μέσης· περιθέοντες δὲ ἐν κύκλῳ
τὴν πόλιν. καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀποκλειόμενοι. κύνες καὶ κόλακες
καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντες· γέρας δὲ τῆς πικρᾶς ταύτης
αὐτοῖς περιόδου, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον καὶ πολλῶν αἴτιον
συμφορῶν· ἐν ᾧ πόσα μὲν ἐμφαγόντες·* πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμ-
πιόντες· πόσα δὲ ὧν οὐκ ἐχρῆν ἀπολαλήσαντες· ἢ μεμφόμενοι τὸ
τελευταῖον ἢ δυσφοροῦντες ἀπίασιν· ἢ διαβάλλοντες τὸ δεῖπνον ἢ
ὕβριν ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες· πλήρεις δὲ αὐτῶν ἐμούντων οἱ
στενωποὶ· καὶ πρὸς τοῖς χαμαιτυπείοις μαχομένων· καὶ μεθήμέραν
61 οἱ πλείονες αὐτῶν κατακλιθέντες. ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς πε-
ριόδων ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ καινότατον. οὐδὲ νοσεῖν σχολάζουσιν·
23 ἐγὼ μέντοι γε. πολὺ τῶν κολακευομένων ἐξωλεστέρους τοὺς κό-
λακας ὑπείληφα· καὶ σχεδὸν αὐτοῖς ἐκείνους καθίστασθαι τῆς ὑπερη-
φανίας αἰτίους· ὅταν γὰρ αὐτῶν τὴν περιουσίαν θαυμάσωσι. καὶ
τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσιν· καὶ τοὺς πυλῶνας ἕωθεν ἐμπλήσωσι· καὶ
προσελθόντες ὥσπερ δεσπότας προσείπωσι. τί καὶ φρονήσειν ἐκεί-
νους εἰκός ἐστιν· εἰ δέ γε κοινῷ δόγματι κἂν πρὸς ὀλίγον ἀπέ-
σχοντο τῆσδε τῆς ἐθελοδουλείας, οὐκ ἂν οἴει τοὐναντίον αὐτοὺς ἐλ-
θεῖν ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πτωχῶν δεομένους τοὺς πλουσίους μὴ
ἀθέατον αὐτῶν μηδ᾽ ἀμάρτυρον τὴν εὐδαιμονίαν καταλιπεῖν· μὴ
62 δ᾽ ἀνόνητόν τε καὶ ἄχρηστον τῶν τραπεζῶν τὸ κάλλος καὶ τῶν
οἴκων τὸ μέγεθος; οὐ γὰρ οὕτω τοῦ πλουτεῖν ἐρῶσιν. ὡς τοῦ διὰ
τοῦ πλουτεῖν εὐδαιμονίζεσθαι· καὶ οὕτω δὲ ἔχει· μηδὲν ὄφελος
εἶναι περικαλλοῦς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι· μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος,
εἰ μή τις αὐτὰ θαυμάζοι· ἐχρὴν οὖν ταύτῃ καθαιρεῖν αὐτῶν καὶ
63 ἀπευωνίζειν τὴν δυναστείαν· ἐπιτειχίσαντας τῷ πλούτῳ τὴν ὑπερο-
ψίαν· νῦν δὲ λατρεύοντες. εἰς ἀπόνοιαν ἄγουσι· 24 καὶ τὸ μὲν ἄν-
δρας ἰδιώτας καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ
τοιαῦτα ποιεῖν. μετριώτερον ἂν εἰκότως νομισθείη· τὸ δὲ καὶ τοὺς
64 φιλοσοφεῖν προσποιουμένους πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾶν.
τοῦτ᾽ ἤδη τὸ δεινότατόν ἐστι·* πῶς γὰρ οἴει τὴν ψυχὴν διατεθεῖσθαί
μοι. ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν προβεβηκότων ἀναμεμιγμέ-
νον κολάκων ὄχλῳ καὶ τῶν ἐπαξίας τινὰ δορυφοροῦντα· καὶ τοῖς

*ἐπὶ τὰ δεῖπνα παραγγέλλουσι κοινολογούμενον· ἐπισημότερον δὲ
τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα καὶ φανερώτερον· καὶ ὃ μάλιστα
ἀγανακτῶ. ὅτι μὴ καὶ τὴν σκευὴν μεταλαμβάνουσι· τὰ ἄλλα γε
ὁμοίως ὑποκρινόμενοι τοῦ δράματος· ⁝ 25* ἃ μὲν γὰρ ἐν τοῖς συμπο-
σίοις ἐργάζονται. τίνι τῶν καλῶν εἰκάσομεν·* οὐκ ἐμφοροῦνται μὲν
ἀπειροκαλώτερον· μεθύσκονται δὲ φανερώτερον. ἐξανίστανται δὲ πάν-
των ὕστατοι. πλείω δὲ ἀποφέρειν τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν· οἱ δὲ ἀστει- 65
ότεροι πολλάκις αὐτῶν. καὶ ᾆσαι προήχθησαν; καὶ ταῦτα μὲν οὖν
γελοῖα ἡγεῖτο· μάλιστα δὲ ἐμέμνητο ⁝ Fol. 12 | Fol. 13 ⁝ τῶν ἐπὶ
μισθῷ φιλοσοφούντων· καὶ τὴν ἀρετὴν ὤνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προ-
τιθέντων· ἐργαστήρια γ᾽ οὖν ἐκάλει καὶ καπηλεῖα·* τὰς τούτων δια-
τριβάς· ἠξίου γὰρ τὸν πλούτου καταφρονεῖν διδάξοντα πρῶτον αὑτὸν
παρέχειν ὑψηλότερον λημμάτων·* 26 ἀμέλει, καὶ ταῦτα πράττων
διετέλει· οὐ μόνον προῖκα τοῖς ἀξιοῦσι συνδιατρίβων. ἀλλὰ καὶ τοῖς
δεομένοις ἐπαρκῶν· καὶ πάσης περιουσίας καταφρονῶν· τοσούτου
δέων ὀρέγεσθαι τῶν οὐδὲν προσηκόντων. ὥστε μηδὲ τῶν ἑαυτοῦ
φθειρομένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν· ὅς γε καὶ ἀγρὸν οὐ πόρρω τῆς
πόλεως κεκτημένος. οὐδὲ ἐπιβῆναι αὐτοῦ πολλῶν ἐτῶν ἠξίωσεν· 66
ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὑτοῦ εἶναι διωμολόγει· ταῦτ᾽ οἶμαι ὑπειλη-
φὼς· ὅτι τούτων μὲν, φύσει οὐδενὸς ἐσμὲν κύριοι· νόμῳ δὲ καὶ
διαδοχῇ τὸ χρήσιμον αὐτῶν εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγο-
χρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα· κἀπειδὰν ἡ προθεσμία παρέλθῃ,
τηνικαῦτα παραλαβὼν ἄλλος ἀπολαύει τοῦ ὀνόματος· οὐ μικρὰ δὲ
οὐδὲ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι παραδείγματα· τῆς τροφῆς
τὸ ἀπέριττον· καὶ τῶν γυμνασίων τὸ σύμμετρον· καὶ τοῦ προσώ-
που τὸ αἰδέσιμον· καὶ τῆς ἐσθῆτος τὸ μέτριον· ἐφ᾽ ἅπασι δὲ τούτοις.
τῆς διανοίας τὸ ἡρμοσμένον καὶ τὸ ἥμερον τοῦ τρόπου· 27 παρῄ-
νει δὲ τοῖς συνοῦσι. μήτ᾽ ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν. ὅπερ τοὺς πολ- 67
λοὺς ποιεῖν· προθεσμίας ὡρισμένους ἑορτὰς ἢ πανηγύρεις· ὡς ἀπε-
κείνων ἀρξομένους τοῦ μη ψεύσασθαι καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιήσειν·
ἠξίου γὰρ ἀμέλλητον εἶναι τὴν πρὸς τὸ καλὸν ὁρμήν· δῆλος δὲ ἦν
καὶ τῶν τοιούτων κατεγνωκὼς φιλοσόφων· οἳ ταύτην ἄσκησιν ἀρετῆς
ὑπελάμβανον, ἢν πολλαῖς ἀνάγκαις καὶ πόνοις τοὺς νέους ἀντέχειν
καταγυμνάσωσιν· τοῦτο μὲν ἀνυποδητεῖν οἱ πολλοὶ κελεύοντες· ἄλλοι
δὲ. μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαριέστεροι, καὶ σιδήρῳ τὰς ἐπιφανείας αὐ-
τῶν καταξύοντες· 28 ἡγεῖτο γὰρ χρῆναι, πολὺ πρότερον ἐν ταῖς
ψυχαῖς τὸ στερρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς κατασκευάσαι· καὶ τὸν ἄριστα
παιδεύειν ἀνθρώπους προαιρούμενον, τοῦτο μὲν ψυχῆς. τοῦτο δὲ 68
σώματος· τοῦτο δὲ ἡλικίας τὲ καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐστοχάσθαι.
ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάττων ἐλέγχηται· πολλοὺς γοῦν καὶ*

τελευτᾶν ἔφασκεν ⁝ οὕτως ἀλόγως ἐπιταθέντας· ἕνα δὲ καὶ αὐτὸς
εἶδον· ὃς καὶ ⁝ γευσάμενος τῶν παρ᾽ ἐκείνοις κακῶν· ἐπειδὴ τάχιστα
λόγων ἀληθῶν ἐπήκουσεν. ἀμεταστρεπτὶ φεύγων ὡς αὐτὸν ἀφίκετο·
καὶ δῆλος ἦν ῥᾷον διακείμενος· **29** ἤδη δὲ τούτων ἀποστὰς· τῶν
69 ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμέμνητο· καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς
διεξῄει. καὶ τὸν ὠθισμὸν αὐτῶν καὶ τὰ θέατρα. καὶ τὸν ἱππόδρο-
μον· καὶ τὰς τῶν ἡνιόχων εἰκόνας· καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα· καὶ
τοὺς ἐν τοῖς στενωποῖς περὶ τούτων διαλόγους· πολλὴ γὰρ ὡς ἀλη-
θῶς ἡ ἱππομανία· καὶ πολλῶν ἤδη σπουδαίων εἶναι δοκούντων
ἐπείληπται· **30** μετὰ δὲ ταῦτα, ἑτέρου δράματος ἥπτετο· τῶν ἀμφὶ
τὴνεκυῖαν τὲ καὶ διαθήκας καλινδουμένων· προστιθεὶς, ὅτι μίαν
70 φωνὴν οἱ ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ ὅλον τὸν βίον προΐενται·
71 τὴν ἐν ταῖς διαθήκαις λέγων. ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς σφετέρας
72 ἀληθείας·* ἃ δὲ καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν προήχθην· ὅτι καὶ
συγκατορύττειν ἑαυτοῖς ἀξιοῦσι τὰς ἀμαθίας· καὶ τὴν ἀναλγησίαν
ἔγγραφον ὁμολογοῦσιν· ⁝ οἱ μὲν ἐσθῆτας ἑαυτοῖς κελεύοντες συγκατα-
φλέγεσθαι τῶν παρατὸν βίον τιμίων· οἱ δὲ καὶ παραμένειν τινὰς
οἰκέτας τοῖς τάφοις· ἔνιοι δὲ καὶ στέφειν τὰς στήλας ἄνθεσιν· εὐή-
θεις ἔτι καὶ παρὰ τὴν τελευτὴν διαμένοντες· **31** εἰκάζειν οὖν ἠξίου
τί πέπρακται αὐτοῖς παρὰ τὸν βίον. εἰ τοιαῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν
βίον ἐπισκήπτουσιν· τούτους γὰρ εἶναι, τοὺς τὸ πολυτελὲς ὄψον
73 ὠνουμένους· καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις. μετὰ κρότων τὲ καὶ
ἀρωμάτων ἐκχέοντας· τοὺς μέσου χειμῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων. ⁝
καί τὸ σπάνιον αὐτῶν καὶ παρὰ καιρὸν ἀγαπῶντας·* τὸ δ᾽ ἐν καιρῷ
καὶ κατὰ φύσιν, ὡς εὐτελὲς ὑπερηφανοῦντας· τούτους εἶναι τοὺς καὶ
τὰ μῦρα πίνοντας·* ὃ καὶ μάλιστα διέσυρεν αὐτῶν.* ὅτι μὴδὲ χρῆ-
σθαι ἴσασι ταῖς ἐπιθυμίαις· ἀλλὰ κἂν ταύταις παρανομοῦσι· καὶ τοὺς
ὅρους συγχέουσι· πάντοθεν τῇ τρυφῇ παραδόντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς
πατεῖν· καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τὲ καὶ κωμωδίαις λεγό-
74 μενον, ἤδη καὶ παρὰ θύραν εἰσβιαζόμενοι· σολοικισμὸν οὖν ἐκάλει
τὸ τοιοῦτο τῶν ἡδονῶν· **32** ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς γνώμης, κἀκεῖνα ἔλε-
γεν ἀτεχνῶς τοῦ μώμου τὸν λόγον μιμησάμενος· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ⁝
ἐμέμφετο τοῦ ταύρου τὸν δημιουργον θεὸν. οὐ προ / / θέντα τῶν
ὀφθαλμῶν τὰ κέρατα, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς. ᾐτιᾶτο τῶν στεφα ⁝ Fol. 13 |
Fol. 14 ⁝ νουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τοῦ στεφάνου τὸν τόπον. εἰ γάρ
τοι ἔφη τῇ πνοῇ τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ὑπὸ τῇ ῥινὶ
75 μάλιστα ἐχρῆν αὐτοὺς στέφεσθαι. παρ᾽ αὐτὴν ὡς οἷόν τε τὴν ἀνα-
πνοὴν. ἵν᾽ ὡς πλεῖστον ἀνέσπων τῆς ἡδονῆς·* **33** καὶ μὴν. κἀκείνους
διεγέλα· τοὺς θαυμάσιόν τινα τὴν σπουδὴν περὶ τὰ δεῖπνα ποιου-
μένους· χυμῶν τε ποικιλίαις. καὶ πεμμάτων περιεργίαις· καὶ γὰρ

οὖν καὶ τούτους ἔφασκεν· ὀλιγοχρονίου τε καὶ βραχείας ἡδονῆς ἔρωτι. πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν· ὑπέφαινε γοῦν τεσσάρων δακτύλων αὐτοῖς εἶναι καταπάντα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ᾽ ὅσους. 76 ὁ μήκιστος ἀνθρώπου λαιμός ἐστιν· οὔτε γὰρ πρὶν ἐμφαγεῖν ἀπολαύειν τί τῶν ἐωνημένων· οὔτε βρωθέντων. ἡδίω γίνεσθαι τὴν ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πλησμονήν· λοιπὸν οὖν εἶναι, τὴν ἐν τῇ παρόδῳ γιγνομένην ἡδονὴν. τοσούτων ὠνεῖσθαι χρημάτων·* εἰκότα δὲ πάσχειν ἔλεγεν αὖ τοὺς ὑπ᾽ ἀπαιδευσίας. τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας· ὧν ἁπασῶν. φιλοσοφία χορηγός ἐστι τοῖς πονεῖν προαιρουμένοις· **34** περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις δρωμένων, πολλὰ μὲν διεξῄει· τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων· τὰς ὕβρεις· τοὺς ἐπικειμένους τοῖς οἰκέταις·* καὶ μικροῦ δεῖν ἐκφερομένους·* ἓν δέ τι καὶ μάλιστα μισεῖν ἐῴκει·* πολὺ δ᾽ ἐν τῇ πόλει τοῦτο καὶ τοῖς βαλανείοις ἐπιχωριάζον·* προϊόντας γάρ τινας τῶν οἰκετῶν. δεῖ βοᾶν καὶ παραγγέλλειν· προορᾶσθαι τοῖν ποδοῖν, ἢν ὑψηλόν τι ἢ κοῖλον μέλλωσιν ὑποβαίνειν· καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτούς. τὸ καινότατον· ὅτι βαδίζουσιν· δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο· εἰ στόματος μὲν ἀλλοτρίου δειπνοῦντες μη δέονται· μηδὲ χειρῶν. μηδὲ ὤτων ἀκούοντες· ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προοψομένων·* καὶ ἀνέχονται φωνας ἀκούοντες δυστυχέσιν ἀνθρώποις πρεπούσας καὶ πεπηρωμένοις* ⁝ ταῦτα 77 γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἡμέρας μέσης. καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτετραμμένοι·* **35** ταῦτα καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθὼν. κατέπαυσε τὸν λόγον·* ἐγὼ δὲ τέως μὲν ἤκουον αὐτοῦ τεθηπὼς· μὴ σιωπήσῃ πεφοβημένος· ἐπειδὴ δὲ ἐπαύσατο. τοῦτο δὴ τὸ τῶν φαιάκων πάθος ἐπεπόνθειν· πολὺν γὰρ δὴ χρόνον ἐς αὐτὸν ἀπέβλεπον κεκηλημένος· εἶτα πολλῇ συγχύσει καὶ ἰλίγγῳ κατειλημμένος·* τοῦτο μὲν ἱδρῶτι κατερρεόμην· τοῦτο δὲ φθέγξασθαι βουλόμενος. ἐξέπιπτόν τε καὶ ἀνεκοπτόμην·* καὶ ἥ τε φωνὴ ἐξέλειπε. καὶ ἡ γλῶττα ἡμάρτανε.* ⁞ καὶ τέλος, ἐδάκρυον ἀπορούμενος· οὐ γὰρ ἐξ ἐπιπολῆς οὐδ᾽ ὡς ἔτυχεν ἡμῶν ὁ λόγος καθίκετο· βαθεῖα δὲ καὶ καίριος ἡ πληγὴ ἐγένετο· καὶ μάλα ⁝ εὐστόχως ἐνεχθεὶς ὁ λόγος. αὐτὴν εἰ οἷόν τε εἰπεῖν διέκοψε τὴν ψυχήν·⁝* εἰ γάρ τι δεῖ κἀμὲ ἤδη φιλοσόφων προσάψασθαι λόγων· ὧδε περὶ τούτων ⁝ ὑπείληφα· **36** δοκεῖ μοι ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴ. μάλα σκοπῷ τινὶ ἁπα ⁝ λῷ προσεοικέναι· τοξόται δὲ πολλοὶ μὲν ἀνὰ τὸν βίον καὶ μεστοὶ τὰς ⁝ φαρέτρας· ποικίλων τὲ καὶ παντοδαπῶν λόγων·* οὐ μὴν πάντες εὔστοχα ⁝ τοξεύουσιν. ἀλλ᾽ οἱ μὲν αὐτῶν σφόδρα τὰς νευρὰς ἐπιτείναντες.* 78 εὐτο ⁝ νώτερον τοῦ δέοντος ἀφιᾶσιν·* καὶ ἅπτονται μὲν καὶ οὗτοι τῆς ὁδοῦ· τὰ δὲ βέλη αὐτῶν, οὐ μένει ἐν τῷ σκοπῷ· ἀλλ᾽ ὑπὸ τῆς σφοδρότητος διελθόντα καὶ παροδεύσαντα. κεχηνυῖαν μόνον τῷ τραύ-

ματι τὴν ψυχὴν ἀπέλιπεν·* ἄλλοι δὲ πάλιν τούτοις ὑπεναντίως·
ὑπὸ γὰρ ἀσθενείας τὲ καὶ ἀτονίας. οὐδὲ ἐφικνεῖται τὰ βέλη αὐτοῖς
ἄχρι πρὸς τὸν σκοπόν· ἀλλ᾽ ἐκλυθέντα, καταπίπτει πολλάκις ἐκ μέ-
σης τῆς ὁδοῦ· ἢν δέ ποτε καὶ ἐφίκηται. ἄκρον μὲν ἐπιλίγδην ἅπ-
τεται· βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· οὐ γὰρ ἀπ᾽ ἰσχυρᾶς ἐμβο-
79 λῆς ἀπεστέλλετο·* 37 ὅστις δὲ ἀγαθὸς τοξότης καὶ τούτῳ ὅμοιος.
πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν. εἰ μὴ σφόδρα μαλακὸς·
εἰ μὴ στερρότερος τοῦ βέλους· γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄτρωτοι σκο-
ποί· ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ἴδη.* τηνικαῦτα χρίσας τὸ βέλος· οὔτε ἰῶ
καθάπερ τὰ σκυθῶν χρίεται· οὔτε ὀπῷ καθάπερ τὰ κουρήτων·
ἀλλ᾽ ἠρέμα δηκτικῶ τε καὶ γλυκεῖ φαρμάκω τοῦτο χρίσας, ἀτεχνῶς
ἐτόξευσε· τὸ δὲ ἐνεχθὲν εὖ μάλα εὐτόνως· καὶ διακόψαν ἄχρι τοῦ
διελθεῖν. μένει τὲ καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίησιν· ὁ δὴ σκιδνά-
μενον. ὅλην ἐν κύκλῳ τὴν ψυχὴν περιέρχεται· τοῦτό τοι, καὶ ἥδον-
ται καὶ δακρύουσι μεταξὺ ἀκούοντες·* ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπασχον·
80 ἡσυχῇ ἄρα τοῦ φαρμάκου τὴν ψυχὴν περιθέοντος· ἐπῄει δοῦν μοι
πρὸς αὐτὸν. τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν·* βάλλ᾽ οὕτως αἴ κέν τι φόως
γένηαι· ὥσπερ γὰρ οἱ τοῦ φρυγίου αὐλοῦ ἀκούοντες οὐ πάντες μαί-
νονται· ἀλλ᾽ ὁπόσοι αὐτῶν τῇ ῥέᾳ λαμβάνονται· οὗτοι δὲ πρὸς τὸ
μέλος ὑπομιμνήσκονται τοῦ πάθους, οὕτω δὴ καὶ οἱ φιλοσόφων
ἀκούοντες, οὐ πάντες ἔνθεοι καὶ τραυματίαι ἀπίασιν. ἀλλ᾽ οἷς ὑπῆν
τί ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίᾳ συγγενές·* 38 ὡς σεμνὰ καὶ θαυμάσια
81 καὶ θεῖά γε ὦ ἑταῖρε διελήλυθας· ἐλελήθεις τέ με, πολ Fol. 14 | Fol. 15
λῆς ὡς ἀληθῶς τῆς ἀμβροσίας καὶ τοῦ λωτοῦ κεκορεσμένος· ὥστε καὶ
μεταξὺ σοῦ λέγοντος. ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ παυσαμένου.
ἄχθομαι· καὶ ἵνα δὴ καὶ κατὰ σὲ εἴπω. τέτρωμαι· καὶ μὴ θαυ-
μάσῃς· οἶσθα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν κυνῶν τῶν λυσσώντων
δηχθέντες. οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυσσῶσιν· ἀλλὰ κἄν τινας ἑτέρους καὶ
αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο διαθῶσι· καὶ αὐτοὶ ἔκφρονες γί-
νονται· συμμεταβαίνει γάρ τι τοῦ πάθους, ἅμα τῷ δήγματι· καὶ
πολυγονεῖται ἡ νόσος. καὶ πολλὴ γίνεται τῆς μανίας διαδοχή·
οὐκοῦν καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐρᾶν ὁμολογεῖς; πάνυ μὲν οὖν· καὶ
προσέτι, δέομαί γέ σου κοινήν τινα τὴν θεραπείαν ἐπινοεῖν· τὸ
82 τοῦ ἄρα τηλέφου ἀνάγκη ποιεῖν· ποῖον αὖ λέγεις· ἐπιτὸν τρώ-
σαντα ἐλθόντας, ἰᾶσθαι παρακαλεῖν: — τέλος τῆς ἐπι-
στολῆς:~~~~~~~

Exponitur conferendi ratio.

Contuli codicem Mutinensem ad exemplaria recognitionis Iacobitzii Teubnerianae[1]). De collationis fide ut certius iudicari possit, breviter ostendam, qua ratione collationem paraverim. Egi autem in conferendo ita, ut in exemplaribus Teubnerianis omnes eas litteras locosque lineolis ante codicem conferendum subductis notarem, ubi apud Fritzschium[2]) e codicibus editionibusque ante collatis ulla varietas esset enotata. Qua in re posita esset quoque loco varietas, non ante codicem collatum adnotabam in exemplaribus, cum ipse de me expertus vidissem, ita turbam quandam atque congeriem lectionum facile oriri[3]), ex qua vix quidquam posset iudicari. In unoquoque loco — nisi quod raro factum est, ut ad aliquem locum non satis accurate attenderem — discrepantes codicis lectiones in margine exemplaris mei ascripsi, congruentiam signis quibusdam testatus sum[4]). Opere diurno in bibliotheca confecto, pensum ad Fritzschii apparatum aliorumque codicum meorum collationem exigebam atque eos locos, ubi non satis certa mihi videbar testatus esse, postero die denuo inspiciendos indicabam. Mirum autem non est in summa diligentia tamen accidisse, ut unus alterve lo-

1) Vol. I a. 1884 editum est, Vol. II a. 1877, Vol. III a. 1881.

2) Iacobitzii autem editionem maiorem ut compararem nondum mihi contigerat; quo factum est, ut eos potissimum Luciani libellos e Mutinensi examinarem, in quibus Fritzschii apparatu possem uti. Sunt autem hi: Vulg. III, VII, VIII, xx, XVI, XVII, XXXVII, XLV, LXXI. In ceteris libellis atque in scholiis examinandis editionis Reitzianae exemplari illo usus sum, quod in bibliotheca Estensi est, atque ad ea quae ipse enotaveram ex aliis codicibus ante a me collatis rettuli collationem.

3) Vides autem et quam facile fieri possit, ut diversorum codicum lectiones una positae inter se confundantur, et quam utile sit, si ad eiusmodi causam atque iudicium nihil quasi praeiudicati adferatur.

4) Variis ad hanc rem uti soleo signis, cum et tempori parcatur et labori, si non idem in paucis litteris adhibetur signum atque in pluribus verbis una notandis.

cus restet, de cuius scriptura nihil possim pro certo adfirmare. Hoc habet tamen boni ratio conferendi a me inita, ut sciri possit, quibus locis exceptis de collationis fide non dubitandum sit[1]). Quod ad ceteros locos attinet — eos dico, ubi nulla apud Fritzschium enotata est varietas, cum non possim contendere silentio meo semper esse confidendum, tamen audeo dicere raro fieri posse, ut silentio meo error creetur. Nam cum tot sint codices collati, non multae, si ita egeris ut egi equidem, poterunt praeteriri varietates. Ac si id tantum ageretur, ut novae lectiones proferrentur, sane vix opus esset in codicibus conferendis tempus consumere: tam magna enim est copia varietatum iam repertarum. Verum id agitur, ut ad quem quaeque codicem pertineat varietas ostendatur, neque eo perventum est adhuc, ut ad emendationem res redeat atque coniecturas[2]). — In quibusdam tamen ceterorum quoque locorum generibus tantam curam posui, ut non multa me fugere potuisse confidam. Inspicienda enim significaveram in exemplaribus meis locorum genera haec: inscriptiones subscriptionesque, personarum vices, *ν* ephelcysticum, praepositionum inter se permutationes illae, quae saepius fiunt a librariis, constans, ut ita dicam, in vocabulis quibusdam scribendi inconstantia, ut in *ἄχρι* ‖ *ἄχρις*, *μόλις* ‖ *μόγις*, *δέ* ‖ *δή*, *ἤν* ‖ *ἦν*, *ἤ* ‖ *ἦ*, *δέ* ‖ *γε* ‖ *τε*, *ἐς* ‖ *εἰς*, *γίγνεσθαι* ‖ *γίνεσθαι*. Molesta sane fuit diligentia illa neque tamen fugienda, ne idem labor aut me ipsum postea exerceret ibidem aut alios.

Pauca dicenda sunt de notis a me adhibitis. Ac primum quidem de nota illa, qua Mutinensem inscribendum censui E, cum a Sommerbrodtio non male esset notatus O. Habemus autem alios codices E et O notatos, ut non plane liberae sint hae notae. Sed eorum libellorum qui codice Mutinensi continentur singulos tantum habent E et O: De mercede conductis Vulg. XVII Harleianus 5694 qui E insignitur, O autem, 'Augustanus primus', Verae historiae II Vulg. XXVII. Nomen ut mutarem, iis

---

1) 'At ne sic quidem', inquit, 'omnino constare poterit de omnibus illis locis'. Recte, si quidem non potest humanis viribus ita agi eiusmodi opus, ut emendatum evadat atque perfectum.

2) Aliter nuper iudicavit Sommerbrodt in praefatione recensionis suae. Cuius sententiam non satis firmo niti fundamento demonstravi superiore anno (ll. in p. 2 margine inf. ll.) dixique recensendi rationem e nova codicum collatione repetendam esse. Qua in re apparet, quam utilis futura sit magna lectionum copia cum a multis tum a Sommerbrodtio congesta.

rebus adductus feci, quas p. 14 sq. exposui. Neque tamen clarissimi viri institutum in hoc codice mutare fas esse duxissem, nisi Sommerbrodt signum illud in Museo Rhenano adhibitum nuper ipse tacite deposuisset atque 'Mut.' hunc codicem notavisset, id quod vix fieri potest a me in tot lectionibus adferendis[1]). In Vulg. XVII poterit E dici consensus Harleiani atque Mutinensis; ubi dissentiunt inter se codices illi, nominibus a Sommerbrodtio inditis poterunt appellari Harl. et Mut.

E^1 significat scripturam primae manus principalem, E^2 scripturam a prima manu ipsa pro principali illa repositam, E^3 quod rubricatorio liquore scriptum est a prima ut mihi videbatur manu[2]).

Nota / utor ad rasuram unius litterae spatium capientem significandam. Stellulis in textu, Nigrini positis eos locos distinxi, ubi notae quaedam occurrunt, quorum species in tabulis adiectis illustrabitur.

Nigrinum ita descripsi, ut ad eam textus speciem quam proxime accederet, quam prima manus mihi videbatur reliquisse.

Nonnulla quae ad hoc caput pertinere possunt videri, suo quoque loco attuli, cum melius possent atque brevius singula illustrari in re quasi praesenti quam si longo intervallo repetenda essent.

Scripturae congruentia.

De hac re satis in universum mihi videor dixisse p. 28, 29; ac 'satis' quidem ita, si satis esse dicendum est, ultra quod cum fructu progredi nondum possit. Vides autem, quam lubrica res sit hodie quoque, cum de plurimorum codicum congruentia partim non satis constet partim nihil.

---

1) Vides hoc nomen aptum esse ad adiectivum illud E(stense). A(testini) autem nomen non vacuum est, cum A notam Gorlicensi indiderit Iacobitz. Ac ne M quidem potest notari propter Parisinum 2954.

2) Eodem modo Ω^1 Ω^2 adhibui; ad diversos correctores in Ω distinguendos Ω^a Ω^b Ω^c Ω^d notis utor, de quibus in codicis Ω descriptione agendum erit.

Scripturae discrepantia.[1])

I. Codici Mutinensi propria sunt.

A. Additamenta haec:

c. 37 (11, 20) *καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες*] *καὶ οἱ φιλοσόφων ἀκούοντες* E[2]) c. 38 (11, 35) post finem libelli E add. *τέλος τῆς ἐπιστολῆς*. c. 8 (3, 24) ante *ἀλλ'* cum lacunam reliquerit, fortasse personae nomen additum voluit E (cfr part. B. et C).

B. Omissiones hae:

c. 4 (2, 23) *ἄρτι δὲ αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' αὖ ὥσπερ*] *ἄρτι δὲ· ὥσπερ* E c. 34 (10, 17—19) *δεινὸν οὖν ἐποιεῖτο, εἰ στόματος μὲν ἀλλοτρίου δειπνοῦντες μὴ δέονται μηδὲ χειρῶν, μηδὲ τῶν ὤτων ἀκούοντες, ὀφθαλμῶν δὲ ὑγιαίνοντες ἀλλοτρίων δέονται προοψομένων*] *τῶν* om. E[3])

Personarum nomina omittit E nulla lacuna relicta c. 1 (1, 17) ante *πῶς* et (1, 19) ante *καὶ μάλα·* c. 6 (2, 35) ante *καὶ μὴν* c. 38 (11, 34) ante *ἐπιτὸν* c. 6 (2, 39) ante *θάρρει* lacunam solito minorem reliquit. c. 8 (3, 24) ante *εὖ* (cfr part. A et C) et c. 12 (4, 22) ante *καὶ μὴν* a versu transitur ad versum nulla rel. lac.

C. Transpositio haec:

c. 8 (3, 24) *περιάγων. ΛΟΥΚ. Εὖ λέγεις, καὶ οὕτω χρὴ ποιεῖν. ἀλλ'*] *περιάγων· ⁝ εὖ λέγεις. καὶ οὕτω χρὴ ποιεῖν· ἀλλ'* E (cfr sect. A et B).

---

1) Lemmata ad editionem Iacobitzii Teubnerianam (a. 1884) ita disposui, ut post illius editionis lectiones signum] poneretur. — Cur iis codicibus definiatur hic conspectus, quorum lectiones e Iacobitzii, Fritzschii, Sommerbrodtii libris cognosci possunt, non est quod defendam. Quod ad codicem Ω attinet, non pauca de meo, ne consulto errarem, addenda atque corrigenda erant.

2) Fritzsche (II, II, p. 84): libri *καὶ φιλοσόφων*. jam olim in Quaestt. L. p. 50 correxi : *καὶ οἱ φιλοσόφων* probante Sommerbrodtio.

3) Fritzsche (II, II p. 80); *μηδὲ τῶν ὤτων*] in his, ut articulus docet, latet menda. malim vel *μηδ' ἑτέρων ὤτων* vel *μηδ' ἀλλοτρίων ὤτων*.

D. Aliae textus varietates[1]) hae:

in epistula (1, 1) *Γλαῦκα*] *γλαῦκας* E[2]) c. 8 (3, 22) *μικρὸν*] *μακρὸν* E[3]) c. 8 (3, 29) *μεταξὺ*] *ταχὺ* E sed in marg. *γρ. μεταξὺ*[4]) c. 10 (4, 7) *ταῦτ᾽ ἐρεῖν*] *ταῦτα ἐρεῖν* E c. 10 (4, 8) *τούτου γε ἕνεκα*] *ταῦτά γε* (cfr II, 14, B) c. 16 (5, 36) *ἐπιορκία*] *ἐπιορκίαι* E[5]) c. 18 (6, 15) *γιγνόμενα*] *γινόμενα* E c. 26 (8, 19) *τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ*] *τὴν ἀρχὴν αὑτοῦ*[6]) c. 33 (10, 5) *ἡδίω γενέσθαι τὴν*] sic diserte *Ω ἡδίω γίνεσθαι τὴν* E[7]) c. 37 (11, 22) *φιλοσοφίας*] *φιλοσοφίᾳ* E

II. Codici Mutinensi cum aliis codicibus communia sunt.[8])

1. cum omnibus codicibus.

A. Additamentum hoc: c. 38 (11, 28, 29) *ἑτέρους ἐν τῇ μανίᾳ*] *ἑτέρους καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ* libri

---

1) Separatim tractari oportet ea, quae ad interpungendi rationem atque ad verborum scribendorum morem pertinent, cum in eiusmodi rebus pauci adhuc codices satis diligenter sint examinati.

2) Suffragante Laur. 57, 51.

3) Fritzsche (II, II p. 57): libri *μικρὸν ἀνακρουόμενος*, quod L. Bosius et ipse T. Hemsterhusius vertunt: ‚paulum retrocede', ad dictionem *πρύμναν ἀνακρούεσθαι* aberrantes. at Lucianus longam praefationem tandem finire iubetur, ut etiam e c. 10 et c. 12 init. certo adparet. jam quum citharoedi praeludentes *ἀνακρούεσθαι* dici soleant, ad rhetorum quoque prooemia hoc verbum apte transferri potest. quare h. l. jam olim probante Sommerbrodtio *μακρόν* pro *μικρόν* correxi i. e. ‚desine longo prooemio uti'. possis etiam *μακρὰ ἀνακρουόμενος* collato hoc ipso *μακρὰ προοιμιάζεσθαι* apud nostrum in Bis Accus. c. 26.

4) De *Ω* nihil h. l. testatus sum.

5) (5, 35) Mut. habet *μοιχεία* non *μοιχεῖαι* — nam vix silentio meo diffido — quae scriptura me adduxit, ut *ἐπιορκίαι* typis exscribi iuberem non *ἐπιορκίᾳ*.

6) Fritzsche ad hunc locum (II, II, 72): '*αὑτοῦ*] libri *αὐτοῦ*.' Sommerbrodt et ipse reposuit (a. 1869) *αὐτοῦ*.

7) Fritzsche (II, II, 79): libri omnes: *ἡδίω γενέσθαι τὴν* —. Bekker: *ἡδίω γίνεσθαι τὴν* — inchoata potius correctione quam perfecta. ego correxi supplevique: *ἡδίω γίγνεσθαι* [*αὐτοῖς*] *τὴν* —. quum enim dativus hac in locutione alibi (ut in D. Mort. VI, 3) addatur, h. l. deesse *αὐτοῖς* vix potest: quod ipsum in margine codicis recte suppletum fuerat, verum sede repositum aliena i. e. paullo superius post verba *τεσσάρων δακτύλων*. eodem plane erroris genere alia Nigrini loca corrupta sunt, uti supra ad § 25 satis demonstravi.

8) B ante H. Vielhaberum (ap. Fritzsch.) et Ludwigum (Sbrodtii causa) contulit Iacobitz. *Ψ* contulit ante me I. Sommerbrodt. 𝔄 cont.

B. **Omissiones hae:** c. 1 inscr. (1, 11) *ΕΤΑΙΡΟΣ, ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ*] om. libri c. 14 (5, 13) *ἐποίησεν ἐν τοιαύτῃ*] editiones inde ab Hemsterhusio; libri habent *ἐποίησε τοιαύτῃ*[1]) c. 21 (6, 36) *οἱ πλουτοῦντες*] *πλουτοῦντες* libri[2]) c. 30 (9, 16, 17) *συγκαταφλέγεσθαι, οἱ δ᾽ ἄλλο τι τῶν*] *συγκαταφλέγεσθαί τῶν*[3]) libri c. 37 (11, 18) *ἄνδρεσσι γένηαι*] *γένηαι* libri.[4])

C. **Transpositio haec:** c. 3 *τι τε ὅ*] *ὅ τι τε* libri[5])

D. **Aliae textus varietates hae:** c. 1 (1, 19) *μέγα τοῦτό*] M. du Soul *μετὰ τοῦτό* vel *μετατοῦτό* libri c. 3 (2, 13) *Κηληδόνας*] 'Huschkius . . . . Boeckhius . . . . aliique' *ἀηδόνας* libri c. 9 (3, 36) *πόρρω που*] Hemsterh. *πόρρω ποι* libri c. 14 (5, 13) *ἐποίησεν*] Hemsterh. *ἐποίησε* libri c. 27 (8, 28) *μηδ᾽ ἀναβάλλεσθαι*] Lehmann *μήτ᾽ ἀναβάλλεσθαι* codices omnes, de quibus certiora tradita sunt[6]) c. 38 (11, 27, 28) *λυττώντων — λυττῶσιν*] cum Fritzschio Iacobitz in Teubneriana ed., Dindorf, Sommerbrodt *λυσσώντων — λυσσῶσιν* libri, Iacobitz in ed. mai. (a. 1836).

His locis plures adnumerandi erunt sine dubio, si prius ceteri codices accuratius erunt collati. Et hos quidem iam nunc adnumerare audeo:

inscr. (1, 11) *ΝΙΓΡΙΝΟΣ Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΗΘΟΥΣ*] sic

H. Peter. *Γ* cont. W. Studemund. *Ω* contulerunt ante me (fortasse Cobet,) Sommmerbrodt, A. dal Riddi. Mutinensem aliqua ex parte contulit ante me Sommerbrodt; (scholia contulit G. Bertolotto). *Φ* in Fritzschii usum contulit F. de Furia (et, ut videtur, in Sommerbrodtii usum H. Peter). M inspexerunt Belin de Ballu, (J. F. Boissonnade?), nuper Sommerbrodt. Codicis Q Schmiederiana ni f. collatione utitur Iacobitz; uberiorem collationem in Fritzschii usum paravit L. Spengel.

1) Cfr exemplum plane diversum c. 7 (3, 12) *ἄγουσι τοῖς ἐν ποσὶν*] *ἄγουσιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν* libri fortasse omnes.

2) *οἱ πλουτοῦντες* habent Iuntina (Venet. a. 1535) et margo Aldinae Wesselingii (A2W apud Reitz., Y apud Iacobitz. atque Fritzsch.).

3) *οἱ δ᾽ ἄλλο τι* primus eiecit Sommerbrodt. Fritzsche veri simile esse iudicat 'verba *οἱ δ᾽ ἄλλο τι* ab omnibus codd. etiam ab 𝔄*Φ* abesse', quamquam de 𝔄*Φ* ad hanc 'lectionem H. Peter et Furia nihil adnotarunt'.

4) Differre vix dici potest 𝔄, qui *δὲ γένηαι* habet, om. *ἄνδρεσσι*.

5) Quod Iacobitz in ed. Teubneriana h. l. habet *τι τε ὅ*, id casu sine dubio peccatum est. De codice *Φ* silentio confidere minus lubricum est h. l. quam de 𝔄, quem *τι τε ὅ*] (Sbrdtii lemma) habere non crediderim.

6) Ita et c (Aldina sec. a. 1522) et d (Iuntina a. 1535) quae *μήθ᾽ ὑπερτίθεται* (sic) addunt, et p (Veneta a. 1550) in qua *μήθ᾽ ὑπερτίθεσθαι* addi testatur Iacobitz. Pro *μήτ᾽* Bekker *μὴ* scripsit comprobantibus Dindorfio atque Fritzschio. Lehmannum sequuntur Iacobitz atque Sommerbrodt.

cum edd. abc[1]) Iacobitz *νιγρίνου φιλοσοφία* inscribunt 𝔄(ΓΦ)Q et in marg. Mut. pr. m. et Ω pr. m.[2]) c. 27 (8, 30) *ποιῆσαι*] Y *ποιήσειν* cum Mut. B𝔄ΓΩΦQ et v[3]) c. 33 (10, 2) *ἀπέφαινε*] 'Y (et?) 𝔄, primum adprobante Hemsterhusio' (sic Fritzsche) *ὑπέφαινε* BΓΩQΦ et v.[3]) c. 34 (10, 16) *ὑπερβαίνειν*] *ὑποβαίνειν* 'libri (in his B𝔄ΩQΦ et puto etiam Γ)' sic Fritzsche[3]).

1) a autem est ed. princeps (Florent. a. 1496), b Aldina prima (a. 1503). Vulgata hanc inscr. ante epistulam collocat servata epistulae inscriptione.

2) *νηγρίνου φιλοσοφία* inscribunt Φ (cfr Q) et Sommerbrodtio teste ΓΨ. Nullam equidem e Ψ enotavi inscriptionem nisi eam quae ad epistulam illam pertinet neque a Sommerbrodtio est enotata *τοῦ αὐτοῦ πρὸς νιγρῖνον ἐπιστολή*. — Ψ autem non habet nisi epistulam, quo factum est, ut eius varietatem h. l. praeter consuetudinem meam in scidula quadam enotarem, non in ed. Teubnerianae marg.; vix tamen fieri potuit, ut eiusmodi inscriptio me fugeret. Sommerbrodtianae autem collationis fides h. l. eo infirmatur, quod paullo ante in apparatu suo habet *κομίζει*] *κομίζοι* Ψ, ubi scriptum oportuit *κομίζοι*] *κομίζει* Ψ — hunc autem errorem repetivit e superiore Nigrini editione et e Fritzschiana — et quod *ἡ ἀμαθία . . . μοι*] om. Ψ scribit, cum et in superiore ed. et in Fritzschiana *μοι* omitti dixisset. Equidem *μὲν* post *θρασεῖς* ⁝ exeunte versu omitti adnotavi et ad scribendi morem illustrandum *ἀπεργάζεται·* et *οὐχ ἡ*: constat omissa esse non posse q. s. *ἡ ἀμαθία μὲν θρασεῖς, ὀκνηροὺς δὲ τό λελογισμένον ἀπεργάζεται· δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι.* Accedit, quod vix aliter dici potest, qui factum sit, ut codicis Ω inscriptio Sommerbrodtii aciem effugeret; in eadem autem bibliotheca adservantur ΩΨ, eoque facilius poterant inter se confundi eorum collationes. — Ad hoc lemma nihil adnotatum est e cod. M. — Iacobitz haec habet: *Νιγρίνου φιλοσοφία* Q (B?). — Fritzsche ad hunc locum vulgatam defendit; 'scholiasta', inquit, 'cod. B ad h. l. inscribere videtur: *ἔπαινος Νιγρίνου*, in quo scholio abscissa supplebo: *ἐντεῦθεν — ἐπιγράφει[ν ἔπαινον] ἢ περὶ φιλοσόφου [ἤθους]*. ipse B hic titulo caret'. — Hoc scholium infra ad idem codicis E scholium componam; apparebit pauca tantum ita a Fritzschio esse suppleta, ut codicis E testimonio confirmentur — *ἔπαινος* autem illud meram esse coniecturam vides, cui ne unius quidem litterae adiumentum peti possit ex B. Et quae in toto fere illo scholio valent ad inscriptionem illam *ἔπαινος* confirmandam ne eas quidem quidquam esse apparet nisi coniecturas. Hoc uno exemplo ostendere satis habeo, quam lubricum atque incertum etiam in Luciano sit coniecturarum auxilium. E Mutinensis autem scriptura suspicari licet in codicis B quoque scholio fuisse scriptum *νιγρῖνος ἢ περὶ φιλοσόφου ἤθους*, quod nihil aliud est quam vulgata illa inscriptio. Videtur scholiasta mutatam voluisse non vulgatam illam quidem, ut Fritzsche existimat, inscriptionem sed aliam quandam, fortasse vel illam quam tuentur ΦQΓΩE vel epistulae inscriptionem ad totum dialogum relatam. Scholiastae illius patrocinio pro vulgata suscepto effectum esse potest, ut in ΩE altera illa inscriptio *γιγρίνου φιλοσοφία* in marginem relegaretur. — Quaenam inscriptio praeferenda sit, fortasse melius aliquando iudicabitur, si de Luciani scholiis eorumque fontibus erit disputatum.

3) De M, ut saepe, silentium est.

2. cum codicibus BΦQΓΩ[1]):

A. Additamentum hoc: c. 7 (3, 12) *τοῖς ἐν ποσὶν*] 'd et (?) 𝔄 cum Vorstio' *ἐν τοῖς ἐν ποσὶν* E[2]) Cfr pars D.

D. Aliae textus varietates hae: c. 2 (2, 3) *σοφῶν*] 'vulg. et (?) 𝔄' et in versu Q *φιλοσόφων* E[3]) c. 7 (3, 12) *ἄγουσι τοῖς ἐν ποσὶν*] 'd et (?) 𝔄 cum Vorstio' *ἄγουσιν ἐν τοῖς ἐν ποσὶν* E[2]) Cfr pars A.

Dubitanter conicio huc referendas esse has quoque: c. 13 (4, 39) *λούμενος*] in B rasura effectum *λουόμενος* QΦE vulg.[4]) c. 23 (7, 29, 30) *διὰ τὸ πλουτεῖν*] '𝔄QΩ cum Hemsterhusio'[5]) *διὰ τοῦ πλουτεῖν*

3. cum codicibus BΦΩ[6]):

D. Varietas haec: c. 22 (7, 14, 15) *ἢ ὕβριν καὶ μικρολογίαν*] Q *ἢ ὕβριν ἢ μικρολογίαν* E[7])

Huc rettuli c. 20 (6, 33) '*γιγνομένων*] Q et v. *γινομένων* B𝔄Γ ΩΦ' cum E[8]) Melius enim mihi videbatur codicum 𝔄Γ suffragium addi quam partem quandam novam effici ex hoc exemplo.

---

1) In B. et C. partibus nulla est varietas.

2) Suffr. vulg. Quod Γ habet *ἄγουσιν ἐν τοῖς ἐμποσὶν*, id specie fere tantum differre vides a codicum BΦQΩE varietate. In Q ascripta est 'explicatio' *τοῖς πάθεσι τοῖς σύνεγγυς*.

3) In Q suprascriptum est *γρ. φιλοσόφων*.

4) Fritzsche: '*λούμενος* Jacobitzius, *λού μεν*⁰ (*ὀ* eraso) B. (ad *λούμενος* nulla varietas notatur ex 𝔄ΓΩ'. Haec a Fritzschio dici me fugerant in codice Ω conferendo occupatum, neque de hoc codice quidquam h. l. possum testari.

5) Video, quid dici possit. Nam et Iacobitz et Fritzsche *διὰ τὸ πλουτεῖν* in Q scriptum esse testantur. At respicias velim paullulum: videbis scriptum esse *οὐ γὰρ οὕτω τοῦ πλουτεῖν ἐρῶσιν ὡς τοῦ διὰ τὸ πλουτεῖν*. Conferantur haec: 'lectio *τὸ πλουτεῖν*, quae ad verba *διὰ τοῦ πλουτεῖν* pertinet, male ad superius *διὰ τοῦ πλουτεῖν* relata in ipso codice B duo locos una corrupit' (sic Fritzsche). Totum hunc locum accuratius examinandum esse credo ad haec lemmata: *οὕτω τοῦ πλουτεῖν* et *τοῦ διὰ τὸ πλουτεῖν*. In Ω scriptum erat a pr. m. *διὰ τοῦ*, quod scalpro usus in *διὰ τὸ* correxit nescio quis.

6) In A. B. C. nulla est varietas.

7) Non audeo contra Iacobitzium atque Fritzschium adnumerare codicem Q; apparet autem de 𝔄ΓΩ et fortasse de Q dubitavisse Fritzschium, qui haec habet: '*καὶ μικρολογίαν* Q, *ἢ μικρολογίαν* BΦ et v. (si fides silentio, *καὶ μικρολογίαν* habent 𝔄ΓΩ, uti Q)'. In Ω utrum *ἢ* ex *καὶ* correctum dici debeat an *καὶ* ex *ἢ*, non satis dispicio; de Γ autem ne ego quidem silentio crediderim h. l.; quamquam omnino optime contulisse Studemundium confiteor.

8) Paullo infra, c. 21 (6, 34) in *γιγνομένοις*] non variant ΩE.

4. cum codicibus ΦQΓΩ[1]):

D. Varietates hae: c. 2 (2, 1) *τοῦ παιδίου*] B𝔄 *τοῦ παιδὸς* E[2]) c. 23 (7, 20) *αὐτοὺς ἐκείνοις*] B(c)d *αὐτοῖς ἐκείνους* E[3]) c. 32 (9, 31) *κἀκεῖνο*] 𝔄 et (*κακεῖνο*) B *κἀκεῖνα* E[4]) c. 33 (10, 3) *εἵνεκα πάντα*] B vulg. (et Q, si Iacobitzii silentio fides est habenda) *εἶναι κατὰ πάντα*[5]) c. 36 (11, 1) *ἀπέλειπεν*] B *ἀπέλιπεν* E[6]) c. 36 (11, 5, 6) *ἐντολῆς*] B *ἐμβολῆς* E[7])

5. cum codicibus ΦQΩ[8]):

B. Omissio haec: c. 35 (10, 24) *καὶ πεφοβημένος*] BΓ *πεφοβημένος* E[9])

D. Aliae textus varietates hae: c. 3 (2, 10) *ἀρξάμενος*] B𝔄Γ *ἀπαρξάμενος* E[10]) c. 16 (5, 34) *ἀενάῳ*] BΓ(Ω)[11]) *ἀεννάῳ* E(Ω) c. 20 (6, 30) *μαρτυρομένης*] B𝔄Γ et (suprascr. *ρο*) man. rec. in Ω *μαρτυρουμένης* E[12])

---

1) In A. B. C. nulla est varietas. Codicis 𝔄 suffragium caute accipiendum est; apparet enim aut non satis bene eum semper esse collatum aut, id quod veri similius videtur, in apparatu disponendo interdum confusa esse quae ex 𝔄 et Γ enotata erant. Cur ita esse mihi persuaserim, apparebit ex iis quae infra (p. 50[4])) exponentur.

2) Suffr. vulg.

3) Suffr. vulg. — *αὐτοῖς ἐκείνοις* 𝔄.

4) Suffr. vulg.

5) De codice Q non satis constare h. l. videtur; habebimus enim, si Fritzschii varietatem composuerimus, *εἵνεκα κατὰ πάντα*. Apud Iacobitzium de Q est silentium. Codicum ΦΓΩ consensui suffragatur 𝔄 et fortasse M, in quo *εἶναι* scribi testantur.

6) Quod 𝔄 habet *ἀπέλιπον*, fortasse conferendum est c. 35, ubi de eodem codice Fritzsche; '*ἐδάκρυον*] *ἡμάρτανον* 𝔄 (i. e. *γρ. ἡμάρτανεν* et pertinuerat ad *διημάρτανε*)'.

7) Suffr. 𝔄 et vulg.

8) In partibus A. C. nulla est varietas.

9) Suffr. 𝔄 et vulg. — Cfr quae de 𝔄 et Γ dixi paullo supra.

10) Suffr. vulg. Paullo infra Q pro *περὶ* habet *καὶ περὶ*. Cod. Laur. 57, 51, *ἀπαρξάμενος ὦ ἑταῖρε· καὶ* habet, om. *περὶ τούτων λέγειν*, quod diserte tuentur ΩE. Quod ad *ἀπαρξάμενος* in Ω scriptum attinet, fide mihi standum est Sommmerbrodtii, nam ad aliam quandam lectionem vicinam regresso mihi accidit, ut ad *ἀρξάμενος*] neque congruentiam testarer neque discrepantiam.

11) Fritzsche: '*ἀενάῳ* BΓΩ, ut olim edideram'. Sed in Ω diserte scriptum vidi *ἀε νάωι* parva inter ε et ν relicta lacuna, ideoque ad hanc partem recte rettulisse hunc locum mihi videor. — Vulg. idem habet atque E.

12) Suffr. vulg.

6. cum codicibus ΦQ[1]):

D. Varietas haec: c. 31 (9, 31) *τὸ τοιοῦτον*] BM et apud Fritzschium Γ *τοῦτο* 𝔄Ω et apud Sommerbrodtium Γ[2]) *τὸ τοιοῦτο* E[3])

7. cum codicibus ΦΓΩ[4]):

A. Additamenta haec: c. 16 (5, 34) *καὶ ἀφροδισίων*] B𝔄Q *καὶ δι᾽ ἀφροδισίων* (sed pro *δι᾽ ἀ* E scripsit *δια*) E. c. 13 (4, 35) *βιοῦν*] BQ vulg. *μὴ βιοῦν* E[5])

8. cum codicis Φ correctore quodam[6]):

D. Varietas haec: c. 24 (7, 36, 37) *τῶν φιλοσοφεῖν προσποιουμένων*] 'libri', Fritzschio teste, — in Ω ita scriptum esse vidi equidem — et sic Φ quoque in versu, sed *ους* bis suprascriptum est 'alia manu' *τοὺς φιλοσοφεῖν προσποιουμένους* E[7])

9. cum codicibus QΓΩ[8]):

D. Varietas haec: c. 25 (8, 5) *τῶν κολάκων*] BΦ vulg. *τῶν καλῶν* E[9])

10. cum codicibus QΩ:

A. Additamentum hoc: c. 14 (5, 22) *μάλιστα*] BΓ *ὡς μάλιστα* E[10])

B. Omissio haec: c. 11 (4, 14) *ἢ καὶ ἡρακλέους*] *ἢ ἡρακλέους*

---

1) In partibus A. B. C. nulla est varietas.

2) Ω diserte habet *τοῦτο*, sed *τὸ τοιοῦτον* (sic) suprascr. alia quaedam manus, de qua in codicis Ω descriptione agam.

3) Suffr. vulg.

4) In B. C. D nulla est varietas.

5) Suffr. 𝔄. In Ω *μὴ* scriptum est in rasura, fortasse a pr. m. ipsa; quid sub rasura lateat, non potest dici.

6) In partibus A. B. C. nulla est varietas.

7) Vulg. XIII (De sacrificiis) c. 1 E habet *ἐχθροῦς* sed *ους* per compendium scr. et ˜ hac forma ⌒, ut possit videri dubitavisse inter *ἐχθρῶν* ot *ἐχθρούς*. — Alia eiusdemmodi possunt adferri non pauca ex codicibus.

8) In partibus A. B. C. nulla est varietas.

9) Suffr. 𝔄M.

10) Suffr. vulg. et X (collectanea Galaei) 'in hoc lemmate : *ὡς μάλιστα ἡρμοσμένον*'. Ex 𝔄 adfertur *ὦ μάλιστα*. De Γ fortasse h. l., ut non numquam, ex silentio iudicavit Fritzsche.

C. Transpositiones hae: c. 10 (4, 6) *τυγχάνεις τῇ μνήμῃ*] *τῇ μνήμῃ τυγχάνεις* E[1]) c. 10 (4, 7, 8) *σοι δεῖ*] *δεῖ σοι* E[2]) c. 26 (8, 13) *πράττων ταῦτα*] *ταῦτα πράττων* E

D. Aliae textus varietates hae: c. 1 (1, 21) *ἀκριβὲς*] B𝔄*ΓΦT*cd *ἀκριβῶς* E[3]) c. 5 (2, 35) *ἔνθεος*] B𝔄*ΓΦ* vulg. et supra vs. Q *ἔνθους* E[4]) c. 15 (5, 26) *λατρεύειν*] sic in *γρ.* Q et in codicis *Ω* margine litteris fere evanidis manus quaedam correctrix prima manu, ut mihi videbatur, non multo recentior *δουλεύειν* E c. 27 (8, 29) *ὁριζομένους*] sic in *γρ.* Q *ὡρισμένους* E c. 31 (9, 20) *τούτοις*] sic in *γρ.* Q *αὐτοῖς* E[5]) c. 37 (11 12) *ἐντόνως*] B*ΓΦ*(*Ω*) *εὐτόνως* E[6])

Alius quidam locus c. 27 (8, 34) *μὲν δεῖν οἱ*] ubi cum adnotationibus codd. *Γ* et *Ω* marginalibus congruit E, melius adferetur infra p. 45.

11. cum codice Q[7]):

D. Varietates hae: c. 38 (11, 29, 30) *γίγνονται*] sic diserte *Ω* *γίνονται* E[8]) c. 38 (11, 38) *γίγνεται*] sic diserte *Ω* *γίνεται* E[9])

12. cum codicibus *ΓΩ*[9]):

A. Additamentum hoc: c. 4 (2, 20) *ἀλλὰ παντοῖος*] *ἀλλὰ καὶ παντοῖος* E[10])

B. Omissio haec: c. 35 (10, 22) *ταῦτά τε*] *ταῦτα* E[11])

---

1) In Q 'vulgata adnotatur'.

2) In Q *γρ. σοι δεῖ.*

3) Suffr. vulg. — Sommerbrodt: '*ἀκριβὲς*] *ἀκριβῶς* *Ω*, *ῶ* in ras. M'.

4) Sic diserte *Ω*E et (Iacobitzio Fritzschioque testibus) Q in versu, suffragantibus Mabc.

5) Fritzsche: '*τούτοις*] *αὐτοῖς* *Ω* et *γρ. τούτοις* Q'. Apud Iacobitzium h. l. est silentium; sed Fritzsche ita solet codicis Q varietatem adferre.

6) Suffr. 𝔄 et vulg. In *Ω* ex *ἐντόνως* rasura effectum est *εὐτόνως*

7) In A. B. C. partibus nulla est varietas.

8) Suffr. 𝔄.

9) In C. part. nulla est varietas.

10) *Ω* post *ἀλλὰ* habet rasuram //, sub qua latet *καὶ* ni f.

11) Fritzsche: '*ταῦτά τε* om. *Ω*, *τε* om. sed additur in *Γ*'. Sic Sommerbrodt quoque in 'Ausgew. Schr. des Lucian, 2 Bdchen, 2 Aufl., Berlin 1869'. Rectius ex parte idem in recensione sua (a. 1886):' *ταῦτά τε*] om. *τε* *Ω*, om. sed addit *Γ*, ubi certa eademque vera de *Ω* tradit, incerta de *Γ*, cum videatur iam totum illud *ταῦτά γε* in *Γ* primo non fuisse, post esse additum.

D. Aliae textus varietates hae: c. 27 (8, 34) καταγυμνάσωσι] καταγυμνάσωσιν E[1]) c. 31 (9, 22) κρόκων τε][2]) κρότων τὲ cum Γ(Ω) habet E c. 34 (10, 16, 17) βαδίζουσι] βαδίζουσιν E[3]) c. 35 (10, 29) διημάρτανε] ἡμάρτανε E[4]) c. 36 (10, 38) ἀφιᾶσι] ἀφιᾶσιν E[5])

13. cum codicis Γ manu quadam[6]):

D. Varietas haec: c. 26 (8, 19, 20) διειληφώς,] ὑπειληφὼς· E[7])

14. cum codice Ω[8]):

A. Additamentum nullum.

B. Omissiones hae:

c. 10 (4, 8) ἕνεκα] om. E[9]) c. 10 (4, 11) οὐδὲ ὡς ἐκεῖνος ἔλεγε,

---

1) In Ω καταγυμνάσωσι ex καταγυμνάσωσιν rasura effectum est; similiter saepius fit in codicibus et Lucianeis et aliis; et in Ω quidem fit saepissime per totam illam codicis partem, quae a correctoribus tractata est.

2) Fritzsche: 'κρόκων τε 𝔄ΩQRT cum Palmerio et Cresollio. κρότων τε B (ita B) Φ et edd. veteres κρότων τὲ Γ' De Q et B dubiam esse rem significaverat Iacobitz, quo fit ut in his codicibus Frizschii testimonio certius confidere possimus h. l. quam in ceteris. Ω autem diserte habet κρότων τε.

3) In Ω ν erasum est; E cod. Γ βαδίζουσιν adferunt et Fritzsche et in ed. a. 1869 Sommerbrodt.

4) Fritzsche: 'διημάρτανε B𝔄 (𝔄 diserte) ΩQΦ et v. ἡμάρτανε Γ'. Recte quod ad vulgatam attinet; cetera non satis certa mihi videntur. — Atque Ω quidem ἡμάρτανε habet, δι suprascr man. rec.; Iacobitz — huius autem viri collationes optimas plerumque esse neque est negandum neque potest negari — nullam h. l. ad διημάρτανε] e codicibus BQ enotavit varietatem, eiusque si lentio h. l. fortasse credidit tacite Fritzsche. — Sommerbrodtio (in ed. a. 1869) accidit, ut lemma, inverteretur — hoc autem erroris genus neque ab ullo omnino apparatu critico maiore abesse credo et quanto labore eiciatur neminem fugit — Sommerbrodt igitur ex editione Teubneriana stereotypa, in qua nunc quidem legitur διημάρτανε, enotavit ἡμάρτανε, quo usus lemmate congruentiam e cod. Γ significavit, e codd. 𝔄 et Ω διημάρτανε pro varietate attulit. In recensione sua a. 1886 eodem lemmate utitur, Haec autem habet: ἡμάρτανε] διημάρτανε Ω𝔄; de Γ num silentio sit confidendum, hoc quoque loco, ut fere semper, nescimus.

5) In Ω ν erasum est.

6) In A. B. C. partibus nulla est varietas.

7) Fritzsche: 'διειληφώς] ὑπειληφώς marg. sec. m. Γ'. — Sommerbrodt (a. 1869) ad διειληφώς attulit ex Γ: 'in marg.b ὑπειληφώς' et (a. 1886) 'διειληφώς] ὑπειληφώς in marg. Γ'. Quid in versu habeat Γ non apparet.

8) Hae autem varietates fere omnes codicibus Ω Mut. propriae sunt adhuc. Quod aliter in multis eorum erit fortasse, si ceteri codices accuratius erunt excussi.

9) Suffr. 𝔄. Supra versum ἕνεκεν Ωb (εν per compendium).

ῥῆσίν τινα περὶ πάντων ἐρῶ· πάνυ γὰρ τοῦθ' ἡμῖν ἀδύνατον· οὐδ'] οὐδ' E[1]) c. 15 (5, 25) κολακείᾳ τὰ πάντα] BΓΦQ vulg. τὰ om. ΩE[2]) Fortasse his locis 'novae personae signa' in utroque codice omissa esse existimanda sunt: c. 1 (1, 19) ante *Καὶ* c. 6 (2, 35) ante *Καὶ* c. 11 (4, 10) ante *Καὶ*

Huc referre liceat c. 8 (3, 30) ἐνίοτε δὲ] ἐνίοτε BΩ^{a}E

C. Transpositio haud scio an dici debeat haec, quae eadem dici potest omissio:

c. 3 (2, 11) τῷ λόγω ἠμβροσίαν] B ἀμβροσίαν λόγων E[3])

D. Aliae textus varietates hae:

c. 4 (2, 15, 16) δημοσίᾳ] δημοσίων E[4]) c. 4 (2, 22) μόνον οὐκ] μονόὐκ E, quod idem valet atque μόνοὐκ vel, si modo lineola supra ν addita esset, idem atque μόνον οὐκ[5]) c. 11 (4, 17) ἵν' οὖν] ἵνα οὖν E[6]) c. 13 (4, 32) δ' ἄρα] δὲ ἄρα E[7]) c. 17 (5, 40, 6, 1) ἔγωγ' οὖν] ἐγὼ γοῦν E[8]) c. 20 (6, 32) ὁσημέραι] sic aut Ω^{a} aut Ω^{2} ὁσήμεραι Ω^{1} cum E c. 20 (6, 33) περιίασι] sic et man. rec. in E et aut Ω^{a} aut Ω^{2} περιιᾶσι Ω^{1} cum E.

Huc referatur c. 36 (11, 1) ὑπεναντίως] sic et Ω^{d}, suprascr. ὑ, et E^{2}, sed ὑ in rasura, sub qua quid lateat, dicere non possum ἀπεναντίως diserte Ω.

In unum contuli hos locos, ubi quod in Ω fuit scriptum a prima manu ν ephelcysticum iam rasura deletum est:

c. 8 (3, 33) ἔοικε] ἔοικεν E c. 21 (7, 4) ἕστηκε] ἕστηκεν E c. 23 (7, 22) ἐπαινέσωσι] ἐπαινέσωσιν E c. 31 (9, 21) ἐπισκήπτουσι] ἐπισκήπτουσιν E

---

1) οὐδ' E οὐ///'δ Ω sic ni f. In marg. οὐδὲ — ἀδύνατον add. Ω^{b} ni f.

2) Suffr. 𝔄. In E a versu transitur h. l. ad versum.

3) λόγων ἀμβροσίαν habere dicuntur 𝔄ΓΦQM cum vulg.

4) Suffr. 𝔄. Scalpro atque calamo adhibitis quod in Ω erat ab Ω^{1} scriptum δημοσίων correctum est in δημοσία, fortasse ab ipso illo correctore, qui α etiam suprascripsit.

5) μονὸὐκ Ω^{1} ni f., sed νο suprascripsit aut Ω^{2} aut Ω^{a}; spiritus autem vel accentus nota illa, quae supra ο fuit, erasa est. Fritzsche: 'μονονοὐκ Γ, γρ. μονονοὐκ supra rc m Q'. Sommerbrodt a. 1869 de Γ tradidit μονονουκ. Idem nuper: 'μόνον οὐκ] μόνονουκ Γ'. De Ω silentium erat.

6) Fritzsche: 'ἵν' sec m 𝔄, ἵνα Ω) ....' Sommerbrodt a. 1869 eadem tradit; nuper: 'ἵν' οὖν] ἵνα οὖν Ω' — ac recte ille quidem quod ad Ω attinet, sed quid codicis 𝔄 prima manus scripserit, nescimus.

7) In Ω δὲ scriptum est per compendium. In utroque codice supra δε positus est h. l. 'duplex accentus gravis'.

8) Fritzsche: 'ἐγὼ γοῦν Bekker'.

Scholia aliaeque adnotationes marginales disponuntur[1]).

I. Scholia.

Epistula: Reitz. 38 (6), Iacobitz (ed. mai.) 17, 9, (1, 4) εἰχόμην]] ἀντὶ τοῦ ἔνοχος ἦν Idem schol. et habet Cod. Voss. et e Sommerbrodtii meisque ΩΨ (Φ autem non examinavi ad Nigrinum).
c. 1 (1, 11) Fritzsche (Lucianus II, II p. 52) scholium quoddam codicis Vindobon. B adfert ad huius dialogi inscriptionem pertinens. Idem scholium in E quoque scriptum esse dixi supra (p. 34)[2]). Ascribam codicis B scholium [in quo abscissa supplevit Fritzsche]:

Cod. B [et Fritzsche]:	Cod. Mutinensis (1, 11) ὡς σεμνὸς]]
ἐντεῦθεν ὁ λόγος ὁ ν[ιγρίνου, ᾧ] δείξεσθαι νιγρίνον τὸν [φιλόσοφον] ὑπισχνεῖται, πληρης κ[ολακείας ὤν,] αὐτὸν γὰρ ὑποποιεῖσθαι [διὰ τούτων] τῶν λόγων ἐπείσθη, ἅτε [ἐγκώμιον] τυχὸν καὶ ἔπαινον [Νιγρίνου] διεξιών. γα . . .][2]) καὶ ἔοικέ μοι κάλ[λιον εἶναι] αὐτὸν ἐπιγράφει[ν ἔπαινον] ἢ περὶ φιλοσόφου [ἤθους]	ἐντεῦθεν ὁ λόγος ὃν ἐπιδείξεσθαι ⁞ νιγρίνω τὸν του τ ἵ ὑπισχνεῖται ⁞ πλήρης κολακείας· αὐτὸν γὰρ ⁞ ὑποποιεῖσθαι νιγρίνον. τῶι λόγωι σπουδῆ· ἅτε τούτ ⁞ οὐ τὸν τυχόντα ἔπαινον νιγρίνου ⁞ διεξιών· ἐντεῦθεν· καὶ ἔοι⁞κέ μοι καλῶς ἔχειν αὐτὸν ἐπιγράφειν· νιγρῖνος ἢ περὶ φι ⁞ λοσόφου ἤθους:

c. 3 Reitz. 42 (67), Iacob. 19, 11, (2, 13) ἀρχαῖον]]ἀντὶ τοῦ ἀνοήτου (ἀνοήτου voluit ni. f., non ἀνόητου) c. 13 Reitz. 52 (cc + 27),

1) In hac dispositione lemmata e codicis Mutinensis textu repetivi, cum in Iacobitzii editione Teubnerianae non exstent scholia. Editionum Reitzianae et Iacobitzianae maioris numeros attuli, ut facilius comparari possent. Lemmata ad paginas versusque Nigrini referuntur e Mutinensi a me descripti, eosque numeros ut in ceteris ( ) inclusi. In lemmatis ascribendis]] usus sum, ubi signum in textu suprascriptum signo cuidam marginali respondebat; in ceteris lemmatis eam textus lectionem)) designavi, ad quam quaeque adnotatio marginalis referenda erat.

2) Fritzsche: [ὅθεν, pro quo cod: γα . . .]

Iacob. 23, 8 a f., (4, 36, 37) θλίβων τοῖς οἰκέταις)), ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦ πλήθους τῶν οἰκετῶν[1]) στενοχωρίαν ποιῶν. Idem schol. habet Vossianus et e Sommerbrodtii meisque Ω. c. 34 (10, 16) βαδίζουσιν)) ἀστεῖον καὶ πλῆ/ες[2]) βωμολοχίας c. 36 Reitz. 78 (DC + 7), Iacob. 34, 3 (11, 4) ἐπιλίγδην]] ἀντὶ τοῦ (sic ni f.) ὅσον ἐπιψαῦσαι. Voss. ἐπιλίγδην] ἄχρι τοῦ ἐπιξέσαι μόνον[3]).

II. Aliae adnotationes marginales.

A. Inscriptio huius dialogi[4]) (1, 11))) νιγρίνου φιλοσοφία: in marg. pr. m.

B. Varitae lectiones in margine adnotantur his locis:

a) a prima manu: epistula (1, 9) θρασεῖς)) γρ. θράσος[5]) c. 5 (2, 31) οἷόνπερ)) γρ. ὅπερ[6]) c. 8 (3, 29) ταχὺ]] γρ. μεταξὺ·

c. 12 (4, 24 ni f.) pertinet ni f. ad πενίαι)) γρ. παιδείαι[7]) c. 26 (8, 19) ὑπειληφὼς·)) γρ. διειληφώς[8]) c. 30 (9, 15) τὴν ἀναλγησίαν)) γρ. τὴν ἀπαιδευσίαν : c. 31 (9, 21) τούτους)) γρ. τούτοις.

b) rubricatorio liquore in marg. ἀν επον[9]) scr. est c. 4 (2, 24) ubi ἀνέβλεπον)) ex ἀναβλέπων ni f.)) corr. pr. m. ipsa.

C. Notae quaedam marginales ascribuntur his locis neque quidquam adicitur:

a) ad denotandum locum ex Homero laud. signa a pr. m. apponuntur c. 17 (6, 3, 4), id quod in aliis dialogis interdum fit in E.

1) οἰκέτων fortasse voluit Mut.

2) πλῆρες fuit scr. sine dubio. Hoc scholium ineditum est.

3) De Ω nihil adnotavi. Idem ἐπιψαῦσαι in scholio quodam uberiore inveni quod h. l. habet alius quidam Luciani codex. Ipsum scholium illud expilare non aequum est, cum de Luciani scholiis disputaturus sit G. Bertolotto, qui prior ad hanc rem accessit.

4) Quod (11, 25) subscriptum est τέλος τῆς ἐπιστολῆς non tam ad totius libelli quam ad epistulae inscriptionem convenire vides.

5) θρασεῖς] θράσος ΓΦ. In Ω θρασεῖς man. correctoris rec. et fortasse iam pr. m. ante rasuram.

6) ὅπερ Ω in quo οἱόνπερ in marg. scr. correctoris man. rec. οἷονπερ (γρ. ὅπερ) ex Q adfert Fritzsche.

7) Eadem autem videntur variare in codice Ω c. 14 (5, 8) ubi πενίαν habet correctoris manus recentior; a pr. m. scriptum fuit ante rasuram παιδείαν ni f.

8) διειληφώς] ὑπειληφώς 'marg. sec m. Γ' (apud Fritzsch.); rectius fortasse 'in marg. Γ' (ap. Sommerbr.).

9) Inter ν et ε restant vestigia quaedam, e quibus concludi potest scriptum fuisse ab E^3 ἀνέβλεπον

b) rubricatorio liquore notae quaedam scriptae sunt his locis : c. 7 e reg. verss. q. s. (3, 17, 18) c. 14 (5, 13 ni f.) c. 23 (7, 32 vel 33) c. 28 (9, 2 vel 3) quod fortasse ad ἐπήκουσεν)) pertinet c. 29 fin. (9, 8—10 ni f.).

c) pallidiore quodam, ut mihi videbatur, atramento scriptae his locis: c. 20 (6, 29 ni f.) c. 23 (7, 28 vel 29).

Varietas ad scribendi morem pertinens.

Hoc in genere ceteras collocavi codicis Mutinensis varietates, quas si ceterorum codicum certiora testimonia semper adhibere potuissem, magnam partem ad II genus rettulissem. Sed ne nunc quidem ab eo quod adhuc sum secutus instituto plane recedam. Nam quod in locis supra adlatis semper factum est, ut de codice Ω quoque semper dicerem testimonium, id in hoc quoque genere non raro fiet. — Codicis Ω cognoscendi labor ut et iucundus mihi esset et fructuosus, humanitate illa effectum est, qua adiuvant in Bibliotheca Marciana aliorum doctorum studia viri clarissimi Castellani et Soranzo. — Pertinere autem aliqua ex parte ad Ω quoque hanc codicis E recensionem apparet. — Transeo ad hoc varietatis genus disponendum; qua in re sane fieri potest ut aliis videar iusto plures posuisse partes, aliis non satis multas[1]).

1. Corriguntur in Nigrino:

a) a prima manu sine rasura haec: in epistula (1, 11) ὁ πρὸς] πρὸς E^1 ὁ suprascr. E^2 c. 1 (1, 17) εὐδαίμων τε καὶ] εὐδαίμων καὶ E^1 τὲ suprascr. E^2 c. 5 (2, 33, 34) ἐξεβακχεύθησαν] E^2, qui β ex κ ni f. corr. c. 24 (8, 1) ἐπισημότερον] E^1 sed supra μ E^2 scripsit ˜ i. e. ω, et ˜ illud atque ὁ evanuerunt[2]) c. 35 (10, 28) ἐξέλειπε] sic E^3, qui lineolam quoque quandam suprascripsit utrum ἐξελιπε an ἐξέλειπε scripserit E^1 dici non potest.

---

1) Interpungendi autem ratio non poterit in universum satis bene illustrari separatim, nisi prius plures codices hac in parte diligentius examinati erunt. Congruunt autem hac quoque in re codices inter se, et ita quidem mihi visi sunt congruere — iudicium autem facio non e Nigrino solum sed etiam ex aliis Luciani libris — ut a ceteris descriptionis partibus non recedat in universum illa congruentia.

2) Fieri tamen potest, ut E de hac scriptura dubitans spatium reliquerit inter μ et τ atque atramento illo quod saepius evanescit ˜ suprascripserit ὁ addiderit E^2. Fieri potest, ut et ˜ et ὁ erasa sint.

b) a prima ut videtur manu per rasuram haec: in epistula (1, 7) post πρὸς trium litterarum est rasura, ubi scriptum fuit vel τον vel λογ vel simile quoddam c. 7 (3, 17) τοῖς ὑπ᾽ ἐμοῦ] sic, sed ante τ pars quaedam dispici potest litterae ὑ erasae c. 12 (4, 25) post ἀστῶν. decem fere litterae erasae sunt c. 17 (6, 2) ἀφίξεως] sic sed ί ex ή correctum est c. 17 (6, 3) post αὖτ᾽ ὦ fortasse ι erasum est. Quod si ita est, suspicor αὐτῶι i. e. αὐτῷ scripsisse E^1, in αὖτ᾽ ὦ correxisse E^2 [1]) c. 26 (8, 19) διωμολόγει] sic, sed litterae ω pars quaedam adrasa est ni f., ut ο ex ω efficeretur c. 32 (9, 33) προθέντα] sic, sed inter ο et θ erasae sunt duae vel tres litterae (σθε ni f.)

c) a prima ut videtur manu in rasura haec scripta sunt: c. 18 (6, 13) πλάτωνι καὶ] sic E^3, sed ω quod ˜ scribitur h. l. atque νι in rasura; restant ab E^1 scripta πλάτ καὶ c. 19 (6, 17) κακῶν] sic E^3 sed ων in rasura angustiore; num ˜ accentus ab E^1 an ab E^2 scriptus sit, non possum dicere.

d) ab alia quadam manu[2]) haec: c. 21 (6, 37) ἀπειροκαλίαν] ρ omiserat E, suprascr. corrector[3]) c. 30 (9, 11) τὴν νεκυίαν][4]) primum ν omiserat E, suprascr. corrector supra ultimum ν rasura est, ubi ν fortasse prave suprascriptum fuit[5]) Alii fortasse correctori tribuenda sunt c. 26 (8, 18) ἐπιβῆναι] sic E, sed alia quaedam manus ἐ in ἀ ni f. voluit correctum: idem fere color atramenti cernitur in iis quae c. 27 (8, 29) supra ὡρισμένους scripta sunt

e) a manu nescio qua facta est rasura his locis: c. 10 (4, 4) ὑμῖν] ante μῖν membrana perforata unius litterae nota deleta est, ut nesciamus, utrum ἁμῖν an ὑμῖν scriptum fuerit[6]) c. 24 (8, 1) παραγγέλλουσι] sic, sed posterius λ erasum est[7]).

f) a prima manu in ipso versus contextu quaedam his locis scripta sunt in rasura neque potest dici, quid ante rasuram fac-

---

1) Ω habet αὖ ὦ, ut est apud Sommerbrodtium.

2) De hac autem manu pauca dixi supra (p. 6).

3) In codicis Ω foliis describendis minus recte a me esse enotatum credo ἀπεροκαλίαν, nam in ipsa collatione nihil h. l. adnotavi nisi quod codicis Q causa in αλί litteris testatus sum congruentiam.

4) Sic Iacobitz Sommerbrodt νέκυιαν cum Eustathio praeferunt Bekker Fritzsche νεκυῖαν cum Ω et vulg habet E

5) Eiusdemmodi fere rasurae species redit paullo infra c. 30 (9, 15) ἀναλγησίαν] sic, sed supra ultimum α est rasura.

6) De ʽ satis constat. In Ω ὑμῖν scriptum esse vidi.

7) De ˜ et ό fortasse erasis c. 24 (8, 1) dixi supra.

tam scriptum fuerit: c. 10 (4, 9) ἦν δε in ras. c. 23 (7, 21) αἰτίους in ras.[1]) c. 27 (8, 32) κατεγνωκὼς] sic, sed κατε in ras.[2]) c. 27 (8, 34) μὲν δεῖν οἱ πολλοὶ] μὲν ἀνυποδητεῖν οἱ sic, sed νυ in rasura angustiore scripsit atque ἀ post μὲν inculcavit E²; supra π ab E³, si e liquoris scriptorii colore iudicare licet, scriptum est υ Ω habet μὲν οὐ δεῖν c. 28 (9, 3) ἐπήκουσεν] sic, sed ἐ in rasura, sub qua nihil aliud quam ἐ videtur latere, scripsit E² fortasse; supra rasuram × scripsit E³ ni f.[3])

De ι ascripto[4]).

Ascribitur ι ita, ut post vocalem suam ponatur, quo fit ut interdum supra versum ῀ ' scriptum sit. Raro illud quidem sed tamen coniungitur cum α et cum ῀ nota. Satis erit adferre pauca utriusque generis exempla, ut quo fere modo fluctuet usus appareat; plura sumi possunt ex unaquaque Nigrini mei pagina: c. 4 (2, 23) καθηιρημένοις c. 9 (3, 37) αὐτῶι sed ibid. θεάτρω c. 9 (4, 1) διεξήει c. 9 (4, 1) ἐκσυρίττης et similiter fere semper et hic codex et alii c. 13 (4, 34) ἐν ἐλευθέρα τῆι πόλει c. 15 (5, 22) ἐρᾶι c. 15 (5, 29) αἰσμάτων (sic) c. 17 (6, 1) ἐπανήειν c. 25 (8, 8) ἇσαι c. 29 (9, 6) et c. 34 (10, 11) διεξήει c. 37 (11, 16) ἐπήιει

Minus recte ascribitur interdum; cuius rei exempla e Nigrino enotavi c. 5 (2, 30) δοκῶι c. 18 (6, 13) προσλαλῶι fortasse huc referri debet c. 16 (5, 36) ἐπιορκίαι.

Accentus atque alia eiusmodi.

Accentuum aliorumque signorum scribendi ratio perspicua fit e tabulis.

Accentus varia genera permutantur inter se interdum; ac de illa quidem accentuum sive inconstantia sive constantia, quae ad

1) αἰτίοις ex 𝔄 adfertur.

2) In Ω supra κατεγνωκὼς ∖ scripsit Ωᵃ.

3) In Ω inter ἀληθῶν et ἐπήκουσεν parva est rasura, neque tamen ab Ω ipso scriptum fuit, ut mihi videbatur, quod erasum est.

4) Subscribitur ι numquam in hoc codice. Vix autem vereor, ne quis vitio mihi vertat, quod in Nigrino typis describendo atque in excerptis disponendis ι subscripsi, ubi in codice ascriptum erat. Qua in re quamquam summam curam posui, tamen mirum non est unum alterumve locum esse, ubi non mihi satis constet haec res, praesertim cum interdum difficillimus lectu sit hic codex, fierique potuisse, ut uno alterove loco ι ascriptum me praeteriret. In universum hac quoque in re collationi meae fides est habenda.

gravem tantummodo et acutum accentus pertinet, non agam h. l., cum haec res cum tota interpungendi ratione cohaereat quam artissime, quae ratio non potest satis bene expromi, nisi plures una codices adhibueris, id quod nunc non potest fieri[1]) cum liber meus paginarum numerum mihi in his Annalibus concessum non debeat excedere. Adferam autem eos locos, ubi acuti atque circumflexi accentuum inter se permutationem deprehendi. Hac autem in re, ut in multis rebus minutis, cognatio quaedam cernitur codicum quae raro a ceteris cognationum testimoniis desciscat, saepius testimonia illa confirmet[2]).

Inscr. *Νιγρῖνον*] sic *Ω*ᶜ *νιγρίνον ΩΕ* c. 4 (2, 16) *καταγελάσαι*] *Ω*ᶜ *καταγελᾶσαι ΓΩΕ* c. 4 (2, 23) *ζοφεροῦ*] *Ω* (ni f., nam mox habet diserte *τινὸς*) *ζοφερού* E c. 23 (7, 32) *ἐχρῆν*] *Ω ἐχρὴν* E c. 31 (9, 26) *μύρα*] *Ω μῦρα ΓΩ*[3]) c. 37 (11, 9) *ἰῷ*] *Ω ἰῶ* (sic) E.

Accentus causa haec quoque notatu digna sunt: in epistula (1, 1) *φησί,*] (sic, sed *φησὶ.*) *Ω φησι* sine accentu E c. 18 (6, 10) *φησίν*] 'Q solus, *φασὶν* B𝔄*ΓΩΦ* et v' *φασιν* ex *Ω*E typis exscribi iussi non tam quod ita interpretandam esse scripturam illam compendiariam mihi persuaserim quam quod *ν* ephelcysticum ex *Ω* enotatum voluerunt h. l. priores; nam de ipsa scriptura constat.

Pro *μηδὲ* constanter scribitur in codice Mutinensi. Haec autem scriptura non huic codici propria est sed ad omnes quotquot inspexi Luciani codices pertinet; atque in iis quidem quos accuratius examinavi codicibus casu peccatum esse existimandum est, si quando *μηδὲ* scriptum invenitur[4]). Idem fere valet de *γοῦν*, *ὅτ' ἄν* aliisque eiusmodi rebus, ubi tamen ma-

1) Contuli omnes meos codices ita, ut in nullo libello conferendo non ad unum alterumve caput hanc quoque rem plene illustrandam curarem. Et in Nigrino quidem e duobus codicicus *Ω* et E omnia enotavi quaecumque huc pertinent.

2) In eiusmodi quoque rebus codex *Ω* huic codici est simillimus. Haec atque similia melius illustrari poterunt, si ad Mutinensis Nigrinum prius relata erit aliorum quoque codicum collatio.

3) De *Γ* tamen post Sommerbrodtii novum apparatum incerta est res, cum '*μύρα*] *μῦρα*' habeat sine codicis nota.

4) Hunc morem et quasi legem observari priores fugisse sane mirum est, cum Studemund ex *Γ* magnum numerum locorum enotaverit, ubi *μὴδὲ* scriptum est. Fugit autem sine dubio, nam hodie quoque discrepantiae causa has formas hic illic ascriptas videre licet apud Fritzschium et Sommerbrodtium. Cfr Frider. Iac. Bastii Comm. Palaeogr. p. 826.

gis variat usus non in diversis solum codicibus sed etiam interdum in uno codemque codice[1]).

Animadvertendum est non satis sibi constare librarium in encliticis adnectendis; cuius rei pauca exempla a nostro usu discrepantia proferre satis habeo, cum plura cuiusque generis exempla facile peti possint e paginis (1)—(11): c. 1 (1, 17) *εὐδαίμων τὲ* et sic saepissime c. 5 (2, 29) *γαῦρος τε* (sic) et sic interdum c. 38 (11, 33) *δέομαι γέσου* c. 2 (1, 28) *ηὐξάμην σε τινὶ* c. 13 (4, 37) *ἡσυχῇ τίς*

Duo tantum exempla inveni particulae *μη* sine accentu positae[2]): c. 27 (8, 30) et c. 34 (10, 18).

Praepositiones in codicibus saepe cum vocabulo illo coniungi atque componi ante quod posita sunt; ne hac quidem in re satis sibi constare hunc codicem apparet e textus descriptione; ita, ut pauca a nostro usu abhorrentia adferam, c. 4 (2, 26, 27) scr. est *καταμικρὸν* c. 5 (2, 31) *προσφιλοσοφίαν* c. 8 (3, 23) *ἐξαρχῆς*

Apostrophi omissae exempla adferam haec: c. 22 (7, 16) *μεθἡμέραν* c. 30 (9, 12) *παρὅλον* fortasse adnumerandum est c. 24 (7, 38) *τοῦτἤδη* (sed *τοῦτ᾽ἤδη* legi); adnumerari possunt *γοῦν*, *ὅτἄν*, *ἐπειδὰν* quae fere semper ita scribuntur[3]).

In Mutinensi quoque, ut in aliis codicibus, non raro factum est, ut accentus, interpuncta aliaeque notae in versu scribendo a prima manu omissae post adderentur. Atque hoc quidem saepissime ita factum esse veri simile est, ut non possit dici, utrum notae illae in correctione versentur an principales sint Et puncta quidem tum fere correctioni tribuenda esse existimo, cum ob scripturam fere continuatam minima sunt in textu intervalla relicta ibique notae illae quasi inculcatae exstant. Non raro ex atramenti colore concludi potest, et hoc quidem in Mutinensem cadit interdum ita, ut in iis paginis, ubi pauci tantum litterarum notarumque ductus perierunt, maior pars scripturae est conservata, illos post esse alio atramento additos fortasse conici possit. Anceps autem est iudicium, cum non raro ad totam fere paginam pertineat hic scripturae interitus[4]).

---

1) Cfr quae in ed. Reitzianae praefat. p. XV Iensii verbis adferuntur.

2) Cfr Bastii Comment. palaeogr. p. 825.

3) *γ᾽ οὖν* scribitur c. 25 (8, 11), *ὅτ᾽ἄν* c. 7 (3, 19).

4) Cfr quae a Sommerbrodtio Bertolotto meque de hac re ll. ll. exposita sunt. Pertinet autem haec clades in Nigrino ad fol. 8ᵛ et 9ʳ. 10ᵛ et 11ʳ. 12ᵛ et 13ʳ. 14ᵛ et 15ʳ, quorum partes mediae, si a superiore margine numeraveris, aliqua-

Personarum vices in *Nigrino* lacunis relictis significantur neque quidquam suprascribitur. In aliis dialogis plerumque supra vacuum illud spatium personae nomen additur a prima manu[1]).

Particulas *δὲ οὐδὲ μηδὲ* per compendium syllabae *δε* ante vocales scriptas esse his locis adnotavi: c. 1 (1, 23), c. 2 (2, 3), c. 4 (2, 20), c. 9 (3, 37), c. 13 (5, 1), (5, 1 iterum), c. 15 (5, 24), c. 16 (5, 31), (5, 38), c. 23 (7, 30), c. 25 (8, 7), (8, 7 iterum), c. 34 (10, 18 ante *ὑγιαίνοντες*), c. 35 (10, 24), c. 36 (11, 5);

ante vocales plene exscripta esse haec vocabula his locis: c. 4 (2, 23), c. 7 (3, 18), c. 13 (4, 32), c. 22 (7, 8), (7, 15), c. 27 (8, 31), c. 34 (10, 18 *μηδὲ*), c. 36 (11, 2 *οὐδὲ*), c. 37 (11, 6), (11, 12);

nihil me adnotavisse his locis de illarum particularum scriptura *sero* animadverti: c. 3 (2, 10), c. 5 (2, 28), c. 8 (3, 33).

Particulae *μὲν* et *δὲ* 'duplici accentu gravi' instructae[2]) occurrunt[3]):

μὲν his locis: c. 16 (5, 31), c. 20 (6, 27), c. 34 (10, 10), c. 35 (10, 27), c. 36 (10, 35), c. 36 (10, 37), c. 36 (10, 38);

δὲ his locis: c. 13 (4, 32), c. 13 (5, 1 post *ὁ*), c. 16 (5, 38), c. 20 (6, 29 ter), c. 26 (8, 20), c. 30 (9, 17), c. 37 (11, 12).

---

tenus legi possunt sine magno labore, exteriores et interiores plane evanidae sunt atque ita legi possunt, si ab altera membranae parte lux per atramenti deleti vestigia litterarumque formas ad oculos legentis permanaverit. Ita et Bertolotto scholia quaedam a se lecta esse testatur, id quod in *scholiis* facilius fieri potuit, ubi saepius ex altera membranae parte vacuus est margo. — In fol. 9^{v} et 10^{r}. 11^{v} et 12^{r}. 13^{v} et 14^{r} fere omnia integra sunt atque ad legendum facilia, si quaedam exceperis ad interpuncta atque accentus aliasque eiusmodi notas pertinentia.

1) De personarum nominibus vel omissis vel supra versum scriptis vel in margine ascriptis deque notis illis, quibus pro nominibus utuntur quidam codices, caute est faciendum iudicium atque ita quidem, ut ne hac quidem in re de ullo codice eiusque cognatione e *paucis paucorum libellorum* indiciis iudicium fiat universum.

Ω in Nigrino nominibus omissis parvas habet lacunas. in quibus posita sunt bina puncta: (sic), sed ne in hac quidem re correctionis codicem *Ω* expertem esse vidi, id quod etiam de codice Laur. 57, 51 valet, quem Vitelli l. l. eumque secutus Bertolotto l. l. L notant. Cfr Iensii verba ap. Reitz., praef. p. XV, ubi de codice Harleiano (E Iacobitzii) agitur.

2) Eodem signo instructum est *ἐπεὶ* c. 13 (4, 35).

3) De his rebus conferendi erunt ceteri quoque codices. *Ω* hac in re non semper congruit cum Mutinensi.

His locis compendium adhibitum accentus omittendi causa videtur fuisse:
c. 32 (9, 33) δημιουργον (ον per compend. scriptum est) c. 34 (10, 19) φωνας (ας per compend. scr.) c. 35 (10, 29, 30) ἐξ ἐπιπολης (ης per compend. scr.)·

Numerum litterarum in nullo huius codicis versu 43 minorem, in nullo 52 maiorem esse mihi persuasi[1]). In Nigrino exscribendo ita egi, ut in paginis lectu omnium difficillimis cuiusque versus exitum atque initium ⁝ nota distinguerem; ex qua discriptione poterit iudicari, quam rarus in ipso textu sit compendiorum usus.

Transeo ad eos locos recensendos, ubi non satis attentum me fuisse in conferendo apparet; quamquam non dubito, quin a lemmatis scriptura in nullo fere eorum recedat Mutinensis. Post singula lemmata saepius eas tantum litteras exscribam, in quibus versatur cuiusque loci varietas; quam etsi habebam in exemplari meo significatam, tamen casu praeterii:
c. 7 (3, 21) ἐγκατέλιπέ] ι c. 12 (4, 28) παραπαιδαγωγοῦσι] sic Ω^c παιδαγωγοῦσι Ω c. 12 (4, 29) μεθιστᾶσιν] ᾶ c. 13 (4, 39) παραπόληται] όλη 15 (5, 29) καὶ τερετισμάτων καὶ] Fritzsche atque (in priore ed.) Sommerbrodt, ita excerpserunt, ut ad prius καὶ referri videatur varietas, quae ad posterius re vera pertinet; vix autem me fugisset καὶ h. l. omissum; transitur enim a pagina ad paginam c. 28 (9, 3) ἀμεταστρεπτὶ] ἀ c. 31 (9, 25) εὐτελὲς] ὲς c. 35 (10, 22, 23) φιλοσόφων] ω c. 35 (10, 33) ,περὶ] πῶς 𝔄‘ (ita enotatur)’ (sic Fritzsche) c. 36 (11, 4) ἄκρον] ο c. 37 (11, 9) ἐπειδὰν] δὰ exscribi iussi h. l., quamquam in E scriptum esse oportet aut δ'ἅ aut, id quod crediderim, δ'ὰ vel δἅ c. 38 (11, 29) διαθῶσι] sic diserte Ω et sine dubio E[2]) διαθῶσιν Γ.

De ceteris locis omnibus, ubi vel minima varietas apud Fritzschium est enotata, silentio meo fides habenda est[3]).

---

1) Neminem fugit, quam difficile sit in his rebus certum quoddam numerum quasi medium statuere. Excipiendi enim sunt versus et imperfecti et ii qui aliquam ob causam non eodem quo ceteri modo constituti sunt.

2) Vides autem ante καὶ positam esse · notam.

3) Cfr p. 29[1]).

E varietate codicis Mutinensis generatim ita disposita supra, ut aliorum quoque codicum testimonia recenseantur, apparet:

eum in Nigrino artiore quadam cognatione cum codicibus $\Omega\Gamma Q\Phi$ coniunctum esse[1]) atque hos codices in Nigrino quoque valde discrepare a codice B[2]), quem et Fritzsche et Iacobitz saepius sequuntur ducem;

magnam vim esse locorum, ubi de ceterorum codicum scriptura minus adhuc constet[3]) quam ut de codicum inter se nexu atque cognatione certiora constitui possint;

recensendi rationem nondum posse iniri certam, emendandi autem negotium in utramque partem vacillare, ideoque caute egisse Iacobitzium, qui in Nigrino ad unum fere semper se applicet codicem B;

nullam esse varietatem codici Mutinensi propriam, quae obstet, quominus artiore quadam cognatione cum $\Omega\Gamma Q$[4]) dicatur, coniunctus esse atque magnam esse spem fieri posse, ut illis codicibus accurate examinandis earumque varietate generatim disponenda gradus quidam cognationis constituantur; itaque casu fortasse factum esse, ut Mutinensis nunc quidem videatur ad codicem Ω multo proprius accedere quam ad Γ — ut hunc adferam, qui omnium ceterorum optime est collatus;

artiorem illam codicum ΩE cognationem ita esse definiendam, ut neque E ex Ω descriptus esse censeatur neque hic ex illo.

---

1) De codicis 𝔄 varietate saepe dubitandum esse dixi supra. Ex M paucae adhuc lectionis enotatae sunt.

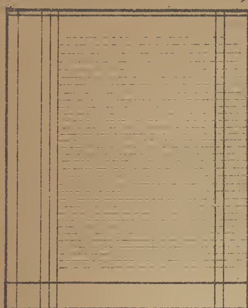
2) Quamquam mira est aliquando codicum Vindobonensis atque Mutinensis congruentia, ut e Nigrino scholium illud adferam, in quo utriusque codicis scripturam composui p. 41.

3) Hoc ita adhuc fuisse ostendi in Ψ et saepius in Ω; ne ceteros quidem testes ambiguitate quadam carere apparet ex iis quae disputavi.

4) Mirus sane est atque adeo summus in Transpositionum parte codicum QΩE consensus. In Additamentis codices $\Gamma\Omega$E mirum quantum congruunt inter se; accedunt semel 𝔄Φ c. 13 (4, 35); semel Φ c. 16 (5, 34); semel, ubi Γ a consensu desciscere videtur c. 14 (5, 22) accedunt (𝔄?) Q; in Omisssionum parte codicum ΩE fere summus est consensus, cui semel accedere dicitur B solus c. 8 (3, 30), bis 𝔄 (?) solus (?) c. 10 (4, 8) et c. 10 (4, 11), semel 𝔄ΦQ suffragante vulgata. In Aliis textus varietatibus fere semper consentiunt ΩE; accedunt saepissime ΦQ; bis, ubi Γ deficere dicitur, accedit (𝔄?) Q; semel, ubi Γ deficere videtur, accedit 𝔄 (?) solus (?); ad codicum QE consensum usque a capite 33 sexies accedere videtur 𝔄, ubi $\Phi\Gamma$ ter accedunt, semel Q; ad nullum in hac parte consensum accedunt BE nisi ubi adsunt $\Phi Q\Gamma\Omega$.

1.

Foliorum species illustratur

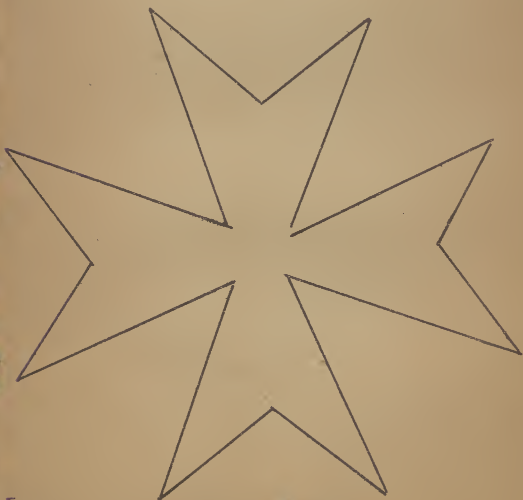

10 20 30 40 45 47 m.m.

Fol. 235 fere m.m. lat.
" 295 " " long.
Textus } 151 " " lat.
Columnae } 225 " " long.

Versuum num. 33.
Versuum 3 et 31 litterae initiales liquore rubricatorio inter lineas marginales scribuntur.

10 20 30 40 50 59 m.m.

Inferior pars. signi eius, de quo p. 4. dixi

AMR
R

Describuntur loci illi, quos in textu stellulis notavi.

	I	II	III	IV	V	
1.	1,11 σο·· ώς	1,15 ασ·ή	1,27 α·τ	2,22 ·ς μονόὖκ	2,23 μ·ἀρ	1.
2.	2,27 μ·ὖ	2,30 οῶ·ς δδκῶ	2,35 μ·ς μὴν	2,38 θέμισ·	3,9 μ·ὖ	2.
3.	3,16 ω·ς πᾶ	3,22 ἀκύοντ·ς	3,24 εμ· *sic* ἀ	3,31 ·ἡᾶ	3,35 γ·ά	3.
4.	3,39 ρ·ά	4,1,2 μ·ς ὥσ	4,3 *Lineae marginales* | *Textus columna* ὖοικ	4,5 μ·ς ά	4,10 ζομ· ς	4.
5.	5,18 μ·ς	5,31 ·ι	6,11 ·ι	6,11 μ·ς	6,13 ·ς	5.
6.	6,37 μ·το	6,38 εσ·ς	7,6 ας·ὅ	7,12 ὦ·πό	7,38 ἐ·π	6.
7.	8,4 ἀ	8,5 μ·	8,11 ·τ	8,13 τ·ς ἀμ	8,14 ας· ἀ	7.
8.	9,24 ασ·τὸ	9,26 αὸ·ὅ	9,26 τ·ὅ	9,38 σ·κ	10,7 τ·ς εἰ	8.
9.	10,12 σ·κ	10,12 ουσ·	10,13 π	10,14 μ·π	10,19 μ·κ	9.
10.	10,20 μ·ς	10,22 ·ς	10,23 μ·ς	10,26 μ·	10,28 μ·κ	10.
	I.	II.	III.	IV.	V.	

Addenda.

P. 1 (post 'Lucianus .... editur'): Ernestus Maass, Observationes palaeaographicae, Mélanges Graux p. 749—766. Agitur de hoc codice p. 762 [1]) his verbis: 'Ceterum apographon ex Arethae ut ita dicam recensione derivatum Mutinae asservatur, de quo haec mecum communicavit Wilamowitzius: .... continet:' (sequitur index in quo omittuntur Phalaridis I (Vulg. XXX) et Dearum Iudicii (Vulg. VIII, xx) fragmenta quique ad catalogum manuscriptum Bibliotheca Mutinensis videtur esse confectus — duoque scholia 'Arethae' ad Vulg. LIX c. 23, 24 pertinentia adferuntur e codicis fol. 47ᵛ.

P. 2 (post N. Nilén — 1527*)): Quaestiones Lucianeae scripsit Maximilianus Rothstein. Berolini 1888. — Num Mutinensem codicem ipse inspexerit Rothstein, non potui ex verbis eius perspicere. Habet autem p. 10 haec:' Ab accurata archetypi imitatatione non nihil deflexit codex Mutinensis (O), de quo nuper accuratius quam Sommerbrodtius rettulerunt Wilamowitzius et vir doctus Italus, G. Bertolotto, qui saeculo undecimo codicem, recte ut videtur [1]), tribuit. Initio codex mutilus est, ita tamen ut eadem quae in codicum Γ et Ω initio extant hic quoque scripta fuisse ex iis quae restant et e schedarum amissarum ratione effici possit. Neque in fine integer est, sed desinit in medio [2]) ultimo libello, ut reliquam codicis partem periisse certum sit. Perierunt etiam folia nescio quot [1]) paulo ante codicis finem inter Prometheum, cuius extrema pars, et Dearum iudicium, cuius initium nunc non apparet'. — et in adnotatione ad Bertolotti nomen pertinenti: 'Fugit tamen et hunc et Wilamowitzium, Prometheum, quem a Sommerbrodtio omissum codici inesse uterque vidit, non usque ad

---

1) Nesciebam equidem Wilamowitzium hunc codicem inspexisse acceptumque refero Rothsteinii libro, quod Maassium de hac re egisse rescivi; singulare illud clarissimi investigatoris monumentum, quod Mélanges Graux inscribitur, inspiciendi facultatem mihi paravit Leonard Bygdén, V. Cl., Bibliothecae Upsaliensis Vice Bibliothecarius, qui librum illum e Bibliotheca Holmiensi Regia petendum curavit.

1) Sic.

2) E descriptione mea (cfr supra p. 12 in fol. 113ᵛ descr.) satis apparet, quam paucos huius libelli versus habeat Mutinensis.

finem perscriptum extare, quaeque eum sequuntur schedae, iis Dearum iudicium (praeter initium) legi'. — p. 11 haec habet: 'Quot et quae opuscula post Prometheum perierint incertum est. E reliqua codicis parte nihil extat praeter schedas duas, quibus post Dearum iudicium (35)[1]) libellum Pro lapsu inter salutandum (64)[1]) perscriptum[2]) fuisse discimus'[3]).

P. 2 et 3. De catalogi illius auctore certiora ut iam tradere possem, effecit Luigi Rossi V. Cl., qui litteris recentibus mihi rescripsit, ut de nonnullis rebus certior fierem; adferam autem ex epistula eius haec:

'Il Catalogo ragionato, come qui lo diciamo, a distinguerlo dal mero alfabetico, dei codici greci è intestato come segue: »Catalogus Codicum Græcorum Msscriptorum Bibliothecæ Atestiæ — Ioachimus Gabardi e Soc. Iesu ejusdem Bibliothecæ Præfectus Recensuit et Illustravit. — Accedunt Anecdota quædam Græca cum interpretatione Latina»[4]).

I Cenni storici della Biblioteca Estense publicati nel 1873 dall' allora Bibliotecario Luigi Carbonieri, a pag. 74 hanno:

»Gabardi abb. Gioacchino da Carpi-Nacque nel 1719 e mori nel 1798. — Fu grecista valentissimo. Ebbe il grado di Coadiutore primo (che allora rispondeva presso a poco a quello di Vice-Bibliotecario) dal 1780 al 1790».

Il Bibliothecæ Præfectus non corrisponde al Coadiutore, ma la colpa è credo dei Cenni. — È vero che il grado sommo nella Biblioteca era occupato dal Tiraboschi dal 1770 al 1794; ma è vero altresi che il Tiraboschi stesso dal 1770 al 1880 ebbe il titolo di Bibliotecario, ma dal 1780 in poi fu insignito del titolo di Presidente della Biblioteca, restando cosi vacante il Bibliotecariato al Gabardi pel decennio 1780—1790'.

---

1) Hic autem numerus ad eum libellorum ordinem refertur qui est in codice Γ.

2) Sic.

3) Non video, unde haec didicerit R., nisi forte ipse codicem Mutinensem inspexit; neque enim videtur ea cognovisse, quae de hac ipsa re — a me primo quod sciam perspecta — satis aperte dixi in iis quae l. supra in p. 2 marg. inf. laud. 'Zur Ueberlieferung des Lucian' commentatus sum. Ante me hunc codicem, quod ad hunc diem resciscere potuerim, inspexerunt post Montfauconium: Gabardi, Sommerbrodt, Wilamowitz, Bertolotto, Vitelli, Desrousseaux Insulanus; post me Allen Oxoniensis.

4) Huius autem catalogi mentionem non fecit Gardthausen, Griechische Palaeographie. p. 433—435.

P. 4 vs. 21: 'Il Manoscritto è veramente segnato: Ms. III. F. 15. Il 14 è cancellato. Anche invece dell' F ci era altro segno[1]. Il cambiamento è vecchio e sicuramente sin da quando il codice tornò da Parigi'[2].

P. 4 vs. 25: 'Deve leggersi: S. A. R. (Reale) ....'[2].

P. 5 vs. 1: 'Deve pure leggersi Ant.º (Antonio) Boccolari sotto il 21 8bre 1815'[2]. —

P. 14[3], 15 et 16. Vidi iam — Rothsteinii libro admonitus — de Harleiano quoque non pauca bene disputata esse ab Ernesto Maassio qui codicem Harleianum ipse inspexit — subscribitur autem l. l. p. 766 'Dabamus Londini, a. d. x Kalendas Apriles 1882' — qui l. l. p. 759 haec habet: '.... 5694 plut. LXIV B. 18, membranaceus s. x 4^0, lineas singulis paginis trigenas senas continens .... Incipit medio dialogo cui inscribitur *»ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσματος«;* proximus qui subsequitur numerum in initio gerit ξ, $59\frac{1}{2}$ dialogi in fronte exciderunt, supersunt hodie $18\frac{1}{2}$, si quidem ultimus *»Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις«* numero οζ est insignis; folio nunc septimo quaternionis nota **MH** antiquitus subscripta est. Quem cum primum inspicerem ab eodem quo Parisinum Apologetarum scriba exaratum statim animadverti, Baane scilicet Arethae notario .... Hunc igitur codicem hodie incompletum a Braane in Arethae usum circa annum 914 quo Apologetas exaratum esse firmo certoque iudicio pronuntio ....

Maass autem aliis argumentis usus atque ego — scholiorum enim similitudine nititur — artiorem quandam et ipse opinatur intercedere cognationem inter Harleianum atque Mutinensem, atque adeo Mutinensem ab Harleiano originem ducere[3].

Ignosci mihi velim quod litterarum species in tab. 2, 3, 4 litteris iusto grandioribus repraesentatur. Quod vix aliter fieri poterat, cum eam descriptionem immutare non utile esset, quam in margine exemplaris mei posueram.

De signis illis quae in Nigrino stellulis repraesentavi nondum debet coniectura fieri ex hoc uno codice. — *Ω* autem hac in re

1) Hoc me fugerat.

2) Sic Rossi in epistula. Cfr supra p. 5 [1].

3) Nescio enim, an minus recte verba eius interpretetur Rothstein l. l. p. 50, ubi ita disputat, quasi M. sibi visus sit demonstrasse Mutinensem ex Harleiano ipso descriptum esse, id quod ne de Vindobonensi quidem dixisse mihi videtur Maass, qui de Mutinensi nihil hac in re habet nisi ea quae supra laudavi 'apographon ex Arethae ut ita dicam recensione derivatum Mutinae asservatur'.

non congruit cum E[1]), nisi quod quaedam codicis E signa ad emendationem pertinere ex *Ω* concludere posse mihi videor.

P. 50 vs. in textu ult. ad E ex *Ω* : add. [5]) Cfr Scripturae discr. II. 6. D. c. 31 (9, 31), II. 8. D. c. 24 (7, 36, 37), II. 11. D. c. 38 (11, 29, 30 et 38) al.;

ib. ad neque hic ex illo: add. [6]) Cfr Scripturae discr. I. B. c. 4 (2, 23). In utrumque valent Scripturae discr. I. D. c. 33 (10, 5) et Varietas ad scr. morem pert. 1. f). c. 27 (8, 34);

P. 50 [4]) v. 7 post semel: add. c. 35 (10, 23, 24);

ib. v. 9 post dicitur: add. c. 38 (11, 29, 30 et 31); ib. post semel: add. c. 4 (2, 15) et post solus (?): add.: semel c. 11 (4, 17) accedit fortasse codicis 𝔄 pr. m.;

ib. v. 11 post *ΦΓ* add.: et fortasse Q et bis *Γ*; ib. post semel: add. c. 1 (1, 21).

---

1) In Nigrino quoque ut in aliis dialogis, ut Somnium adferam atque Timonem, satis multa *Ω* habet signa, quorum magna pars ad verba atque sententias scriptorum a Luciano adhibitorum videtur pertinuisse. De hac autem re a me agetur in codicis *Ω* descriptione, ubi non nulla de codice E quoque poterunt addi.

